BRABANT STRIP MAGAZINE

E. P. Jacobs

De U - straal

Flash Gordon

Science Fiction

nr. 42
november 1996

BRABANT STRIP MAGAZINE

Het Vlaamse stripinformatieblad,
een uitgave van Brabant Strip, vereniging van stripliefhebbers.

Redactieadres:
Berreweide 34, 1840 Londerzeel.
tel: 052/30.50.40

Lidgeld 1996:
(B): 600fr., nr.979-7702011-22

(NI): 37,50 Nlg, Giro 7164404
(t.a.v. Henk Zonsveld
Meilag 38, 1619 XX Andijk).

INHOUD

De toekomststrip	3
Comics	6
Bravo! deel 2	11
Francis Blake	21
Reclamestrips	24

De voorplaat: science fiction bij E. P. Jacobs

REDACTIE

Frank Huygens, J.P. Legein, Willem Gay, Jean Smits.
Werkten mee aan dit nummer: Michael Michiels, JP Hendrickx
Eindredactie en opmaak: Patrick Vranken.

Overname van artikels of illustraties, zelfs gedeeltelijk, is niet toegelaten zonder uitdrukkelijke toestemming.

Een goede zaak

We hebben het deze keer - U had het misschien van ons verwacht - over Blake, Mortimer, Jacobs en de anderen. Niet zozeer vanwege al de heisa die de laatste tijd de pers haalt, maar het is natuurlijk leuk meegenomen. Eind vorig jaar planden we immers al een reeks over het weekblad *Bravo!,* een bijdrage over Amerikaanse comics en science fiction, én een stukje over Flash Gordon en de U-straal. Het toeval kan een handje helpen, en zo zijn we dankzij Francis Blake weer mooi actueel met onze stoffige archiefstukjes .

Deel één van de geschiedenis van de Amerikaanse comic verscheen in magazine 36, met getuigenis van Willy Linthout die het (bijna) allemaal zelf meemaakte. Dankzij de inspanningen van een nieuwe medewerker, die al een aantal volgende afleveringen klaar heeft, kunnen we deze reeks voortzetten. Tegelijk heeft Jean Smits *Bravo!, de oorlogsjaren* verzorgd, waarin Jacobs en Vandersteen onvermijdelijk zijn. Dit alles levert weer een boeiende cocktail op volgens het beproefde recept.

De redactie.

Agenda

30 november — **Mechelen**
1ste alternatieve strip-platen en Cd-beurs in JH Tsentroem, zonder commerciële doeleinden. Er is een Brabant Strip-stand. info 015/61.02.21

7 tot 22 december — **Temse**
Expo *Kerstkaarten van striptekenaars*, in "De Watermolen", Wilfordkaai 23, toegankelijk op zaterdagen en zondagen van 14 tot 18u. Er zijn kaarten te bewonderen van Hergé, Franquin, Bosschaert, Merho, enz. Ter gelegenheid van deze expo wordt een kerstkaart-met-strip uitgegeven van **MERHO**, prijs 50fr. info: 03/771.05.40

7 december — **Maastricht**
Stripbeurs en "strip danceparty" in het Löss Theater, Achter de Barakken 31. De beurs start om 11u. en de party, die strips en comics als thema heeft, om 21u. info: (0031) (0)43-3288520

tot 23 december — **Antwerpen**
Mooie tentoonstelling rond Antwerpenaars en Antwerpen in het stripverhaal, in de KB -"boeren"-toren aan de Eiermarkt. Met originele tekeningen van (o.a.) Vandersteen, Paul Geerts, Bob Mau, Jeff Broeckx, Bosschaert, Merho, en fotokopies van Marc Sleen. Gratis toegang.

tot 31 december — **Brussel.**
Tentoonstelling over de Beroemde Belgische Bollen in de strip, in het Atomium zelf.

12 januari 1997 — **Berchem (A)**
3de grote strip- platen & Cd-beurs in het Alpheusdal, van 10 tot 18u. info 03/236.25.40

19 januari 1997 — **Aarschot**
11° internationale strip- en platenbeurs in de stadsfeestzaal. Vanaf 10u., info 016/44.67.33

9 februari 1997 — **Nieuwenrode**
4de stripbeurs in de Oude Pastorie, in het centrum. info: 015/71.20.60

23 maart 1997 — **Opwijk**
Stripbeurs, info: 052/35.61.65

17 mei 1997 — **Den Bosch**
5° Stripbeurs in de Brabanthallen met 250m. tafel, tekenaars, veiling en striptas. Uiteraard is er een Brabant Strip -stand. info: (0031) (0) 402521009

tot 5 januari 1997 in het B.C.B, Brussel
De geboorte van Blake en Mortimer

E.P. Jacobs hernam het door de Nazi's gecensureerde werk van Alex Raymond, "Flash Gordon" en kreëerde nadien, als opvolger "De U-straal". Twee strips uit de volle oorlogsperiode. Ook zijn eerste "Blake en Mortimer"-saga rond de "Zwaardvis" is een weerspiegeling van deze nog "warme" oorlog. In de vijftiger jaren wordt het oeuvre van Jacobs een afspiegeling van de Koude Oorlog en de daarmee gepaard gaande angstideeën. Van "Flash Gordon" tot "Blake en Mortimer" via "De U-straal". De geboorte van een meesterwerk van de 9de Kunst tijdens en na de tweede wereldoorlog. (expo. pedag. dossier)

Het verleden van de toekomststrip

Het stripverhaal is zo goed als ongeveer 100 honderd jaar oud (het mag iets meer zijn). Dat kan je eigenlijk ook zeggen over science fiction, een populair thema in de jarige strip. De tijdmachine werd in elk geval 100 jaar geleden "uitgevonden". Aan ontleding van E.P. Jacobs' leven en werk werden al lijvige boekwerken gewijd; wie zijn wij om daar nog veel aan toe te voegen? Eén aspect willen we deze keer iets meer uitdiepen: het ontstaan van ***science fiction****, de rol van H.G. Wells daarin, en de invloed van dat alles op de stripcarrière van Jacobs.*

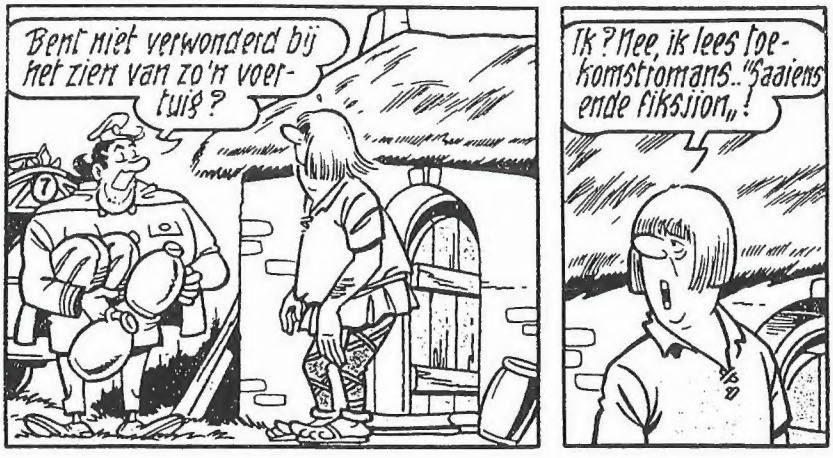

© Standaard Uitgeverij, Antwerpen

De gag van Vandersteen is minder absurd dan hij op het eerste gezicht lijkt. Het is zo dat we vandaag, net als de brave middeleeuwer uit *Wattman*, science fiction een aanvaardbaar gegeven vinden: wat vandaag nog niet kan, zal technologie in de toekomst wel mogelijk maken. We klikken ons privéscherm aan, en volgen de vertrouwde beelden van *The X-files* of *Star Trek* (eerste, tweede of volgende generatie). Hoe komt het dat we die fantastische verhalen zo "normaal" vinden? Waarschijnlijk omdat dergelijke thema's doorheen verschillende generaties overgeleverd zijn. Al in de klassieke oudheid vinden we voorlopers terug van het fantastische genre. Denk maar aan de geschiedenis van Odysseus, door Homeros, die op zijn wonderbare tochten wel zeer vreemde wezens ontmoet. Een ander Grieks schrijver, Plato, vertelt ons al over de vergevorderde beschaving van *Atlantis*, dat geheel verzwolgen werd door de zee. Ook tijdens en na de middeleeuwen beschrijft men reizen die zich in denkbeeldige werelden voordoen, bevolkt met vreemde wezens, zoals draken en eenhoorns.

De moderne literatuur

Vallen al die verhalen onder de term "science fiction" ? Nee, van science fiction (sf) spreken we pas als een of ander wetenschappelijk element het onmogelijke mogelijk maakt. Zoals bijvoorbeeld in het pseudo-wetenschappelijke griezelverhaal *Frankenstein* (1818) van **Mary Shelley**. Deze roman typeert voorgoed de figuur van de waanzinnige geleerde die aan zijn technologisch megalomane uitvinding ten onder gaat. Het verhaal ligt tevens aan de basis van het horror-genre, dat verwant is aan de science fiction.

Jules Verne wordt algemeen beschouwd als de voorvader van de science fiction: in zijn verhalen brengen uitvindingen de mens ver over de grenzen van wat op dat moment mogelijk is. Zijn eerste exploot in die richting is *Cinq semaines en ballon* (1863). Een reis naar de maan vormt het thema van *De la terre à la lune* (1865). *20.000 mille lieus sous les mers* (1869) beschrijft de verkenning van de oceanen. Telkens gaat het om technologie die pas jaren later gerealiseerd werd. In al deze verhalen ontbreekt nog één element dat sf echt typeert: de toekomst.

H.G. Wells

Het is dan ook de Brit H.G. Wells die aan de grondslag ligt van de hedendaagse sf -literatuur. In *The time machine* (1895) beschrijft hij als eerste een tijdreis met behulp van een mechanisch toestel. Het bekende cliché van het onzichtbare hoofdpersonage, als gevolg van een wetenschappelijk experiment, introduceert Wells in *The invisible man* (1897). Later volgen nog *The war of the worlds* (1898), de eerste invasie van ruimtewezens, en *The first men on the moon* (1901). Opmerkelijk is ook *The food of the gods* (1904), waarin normale mensen -door het eten van bijzonder voedsel- reuzen worden, bijna gelijk aan goden. Wells publiceerde nog veel meer, maar het is duidelijk dat de vernoemde titels tot op de dag van vandaag gretig geraadpleegde bronnen zijn van sf -literatuur, -strips en -films.

De definitie

De term "science fiction" danken we aan de Amerikaanse auteur Hugo Gernsback, die in 1926 het eerste sf-tijdschrift uitgeeft, *Amazing Stories*. In dat blad publiceert hij fantastische verhalen en novellen van o.a. Jules Verne, H.G. Wells en Edgard Allen Poe. Gernsback gebruikt in zijn publicaties "scientific fiction" als verzamelnaam voor fantastische toekomstverhalen, gebaseerd op wetenschappelijke ontwikkelingen. Echte sf-strips bestonden nog niet, maar het kon niet lang uitblijven. Het sf -blad heeft succes, en dat brengt krantenuitgever Dille op een idee. In 1929 laat hij één geïllustreerd verhaal uit *Amazing stories*, de avonturen van een zekere Anthony Rogers in de 25ste eeuw, bewerken in stripvorm. De eerste sf -strip is geboren. Weldra verschijnt *Buck Rogers* (een goeie ouwe cowboy -naam deed het beter) met groot succes in de befaamde *Sunday pages*. Succes betekent in Amerika meteen een miljoenen-publiek, en in 1930 verschijnt

Buck Rogers dagelijks in de krant. Zoals het meestal gaat, zoekt de concurrentie een passend antwoord om een graantje mee te pikken. Een zekere **Alex Raymond** krijgt de opdracht iets beter te verzinnen. Hij creëert in 1934 de legendarische *Flash Gordon*, een unieke combinatie van heroïek à la Koning Arthur of Robin Hood, wat sf en vooral veel flitsende kostumeringen. Echt wat men een "space-opera" noemt. Flash overklast met gemak Buck Rogers, die snel een voetnoot in de stripgeschiedenis wordt. Al in 1936 wordt Flash Gordon verfilmd, en de combinatie literatuur, strip en film trekt science fiction voorgoed uit de startblokken. Het is een bewijs van het talent van uitgever Jan Meeuwissen dat hij datzelfde jaar deze klassieke sf -strip opneemt in het Vlaamse blad **Bravo!**, als *Stormer Gordon (herlees toch maar eens ons nummer 36, en zie ook de Bravo! -aflevering van deze maand).*

ONDER LEIDING VAN PRINS ROVAL BLAAN FLASH, DALE, AURA EN BARIN DE RICHTING VAN DE GROTE BOSWEG IN.
EEN GIFTIGE BOOMHAGEDIS, OP ZOEK NAAR EEN PROOI, LAAT ZICH UIT EEN BOOM OP ROVAL'S RUG VALLEN.
MAAR ONDERTUSSEN IS EEN ANGSTAANJAGEND MONSTER ONGEMERKT NADERBIJGEKROPEN TOT VLAK BIJ HET KAMP!. . .
EN ONVERWACHTS WORDT HET GROEPJE BESPRONGEN . IEDEREEN SPRINGT OPZIJ. . .

Heel wat scènes uit de U -straal (onder) werden direct ontleend aan Flash Gordon (boven). De personages Lord Calder (met bijl) en de spion Dagon (onderaan) stonden later model voor resp. Blake en Olrik. *© King Feature Syndicate en © Stichting Jacobs*

De invloed van Alex Raymond en H.G. Wells op E.P. Jacobs

Wanneer E.P. Jacobs eind 1942 de opdracht krijgt de laatste platen van Stormer Gordon te tekenen, met scenario van de vertaler, is dat in meer dan één opzicht een gelukkig toeval. De kostumering, het heroïsche thema, de vooruitblik in de toekomst, het is Jacobs allemaal op het lijf geschreven. In zijn eerste eigen creatie, *De U -straal*, zal hij niet alleen de personages van Alex Raymond overnemen (met andere namen), ook de decors, de kostumes en heel wat typische verhaalelementen, zoals het rijk der apen in de reuzebomen, komen recht uit *Flash Gordon*. Vanuit de stijl van Alex Raymond, die prominent aanwezig is doorheen *De U -straal*, zal Jacobs zijn eigen lijn ontwikkelen, maar een zekere verwantschap blijft bestaan, zoals we kunnen vaststellen in *Het geheim van de zwaardvis* en *Het raadsel van Atlantis*. Verder vult Jacobs zijn verhalen aan met mythes zoals het Paaseiland, de pyramiden, Atlantis,... raadsels die hem intrigeren vanuit zijn kennis van de literatuur. Zo is Jules Verne's *Naar het middelpunt der aarde* nooit ver weg in *Het raadsel van Atlantis*. Natuurlijk had Jacobs voldoende eigen talent om *Blake en Mortimer* uit te bouwen tot een volwaardige reeks met persoonlijkheid. Toch wijt de tekenaar zelf een deel van zijn inspiratie aan sf -schrijvers als Verne en vooral H.G. Wells: "Inderdaad, het werk van Wells heeft me vast en zeker beïnvloed, van mijn 15de tot mijn 21ste was dit mijn lievelingslectuur. Wells mag beschouwd worden als de vader van de moderne sf, en *The war of the worlds* als het eerste werk in die categorie" (*uit: De wereld van E.P. Jacobs, Claude Le Gallo, Lombard, p.87*).

Alle invloeden worden altijd stijlvol verwerkt tot een spannend scenario zoals alleen Jacobs dat kon schrijven, maar een duidelijke hommage aan Wells vinden we wel terug in *De valstrik*. Net als de ik -figuur in *The time machine*, die getuige is van de ondergang van de mensheid, belandt Mortimer in een verre toekomst waar de toestand alles behalve rooskleurig is. Dat leidt ons naar een ander aspect van Wells dat Jacobs wellicht op een idee bracht. Het kleurenpalet van Jacobs is legendarisch. Minder bekend is dat het idee voor de onaardse kleuren- combinaties waarschijnlijk rechtstreeks aan Wells te danken is. Wells gebruikte in zijn romans zeer duidelijke kleurbeschrijvingen om de sfeer van bepaalde passages aan te geven (helaas kunnen we dat hier moeilijk illustreren). Wells inspireerde Jacobs dus niet alleen tot het gebruik van Engelse initialen...

Sf in de Vlaamse en Nederlandse strip

Net als in de Verenigde Staten kende sf vanaf de jaren vijftig ook succes in onze streken, en dat evenzeer via literatuur, film als strip. Daarvan getuigen de vele door sf geïnspireerde verhalen in onze jeugdweekbladen. Bij bestudering van deze sf -strips in de lage landen

worden wel opmerkelijke verschillen duidelijk. In Nederland kiezen verschillende stripauteurs resoluut voor een sf -stripreeks, wat klassiekers oplevert als *Piloot Storm, Olaf Noord,* of *Arman en Ilva.*
In Vlaanderen blijft het allemaal wat tradioneler, een echte sf -stripreeks is er nooit gekomen. Vandersteen, had -zoals we in een vorig nummer al aanhaalden- wel interesse voor sf en tekende tussendoor een losstaande strip als *Marscommando's op aarde*. Hij schetste ook een project voor een sf -reeks, maar dat belandde in een lade. De echte Vlaamse familiestrip, bestemd voor de krant, bleef altijd primeren. Binnen dat kader was (en is) dan weer zo goed als alles mogelijk: de helden beleven de ene keer een western, dan een historisch verhaal, en ja, ook wel eens een echte sf -story. Iedereen kan zo uit het hoofd titels opnoemen uit alle Vlaamse stripreeksen, die een echt sf -thema hebben. Of het nu gaat om Suske en Wiske, Piet Pienter en Bert Bibber, Dees Dubbel, Kiekeboe, Kari Lente of de Rode Ridder, allemààl beleven ze minstens een sf -avontuur .

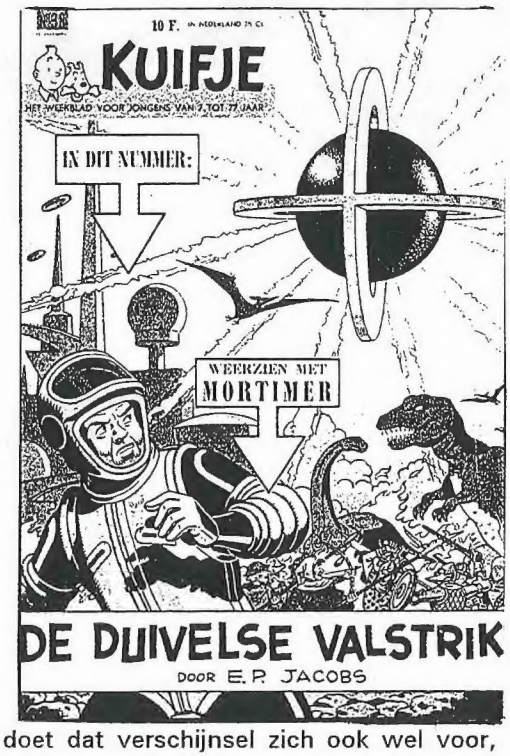

De cover van Kuifje met de aankondiging van De Valstrik, Jacobs' hommage aan H.G. Wells.

© Lombard en © Stichting Jacobs

In Nederland doet dat verschijnsel zich ook wel voor, (zie ook: *Tom Poes en de blikken mannen*, *Sjors en Sjimmie op de Pintoplaneet* of *Kapitein Rob* op Venus). Toch kunnen we in Nederland veel meer van een sf -cultuur spreken, met de creatie van specifieke reeksen. De oorzaak daarvan is onduidelijk, maar het is wel een feit. Het recentste voorbeeld is *Storm*, een sf -strip gecreëerd voor de Nederlandse markt, naar aanleiding van het succes van *Trigië*. Nu zullen de puristen wel protesteren dat beide reeksen meer onder de noemer *Sword&Sorcery* thuishoren dan onder die van sf. (Sword&Sorcery vermengt sf -elementen met heroïsche zwaardtoestanden en tovenarij, zoals ook bij *Flash Gordon* wel het geval is). Die discussie laten we gewoon over aan de gespecialiseerde bladen... Laten we het gewoon bij de term *toekomststrip* houden, die al die verwante avonturenstrips omvat die zich in een nabije of verre toekomst afspelen.

De invloed van H.G Wells op Marc Sleen !?
Voor Vlaanderen zouden we een analyse kunnen maken van de manier waarop de diverse auteurs het sf -genre adopteren of parodiëren, maar dat verdient een aparte bijdrage.
Om de invloed van H.G. Wells op ons collectief geheugen en dat van de stripauteurs te illustreren, kunnen we besluiten met een voorbeeld van invloed op de traditionele Vlaamse krantenstrip. Ook Marc Sleen verwerkt sinds jaren wel eens meer sf -invloeden in zijn *Nero*. In vergelijking met de andere tekenaars is het wel opvallend dat hij in de eerste jaren verschillende typisch Wellsiaanse thema's gebruikt. De experimenten van Ratsjenko in *Het rattenkasteel* (1949) doen bijvoorbeeld denken aan *The island of Dr. Moreau*. Daarin laat Wells een chirurg optreden die van dieren mensen wil maken, met uiteraard monsters als resultaat.
Dan is er de tijdmachine in *De rode keizer* (1953). Twee jaar daarvoor had professor Barabas in *De Tuf Tuf -club* zijn teletijdmachine in werking gezet, maar dat is een statisch toestel, terwijl de tijdmachine van Sleen zich met zijn passagiers door de tijd beweegt, net als het toestel van Wells. Ook het thema van de onzichtbare wordt dankbaar geparodieerd in *Het geheim van Bakkendoen* (1957)

Minder opvallend is de verwijzing in de *X-bom* (1955). Arthur Kamiel Van Plaskens, een zeeman uit Steenokkerzeel die door het eten van knoflook uitgegroeid is tot een reus, wordt door de inboorlingen beschouwd als een god uit de onderwereld. Dat is bijna een letterlijk citaat uit *Het voedsel der goden* van Wells. Betekent dit alles dat Sleen het werk van Wells gelezen heeft ? Het is mogelijk, maar niet noodzakelijk, want sinds de jaren dertig waren veel van Wells' romans ook al verfilmd. Het betekent wel dat de creaties van Wells gemeengoed geworden zijn, en dankbare thema's voor auteurs die op zoek zijn naar een fantastisch element in het scenario. *Patrick.*

DAAR! ALLE VIER DE OVEN BINNEN!!
IN DIE TIJD GROEIDE OP DE SALABANGUS EEN SOORT KNOFLOOK MET BUITENGEWOON GOEDE SMAAK. IK AT ER DAGELIJKS VAN. IK BEGON ECHTER TE GROEIEN. BIJ GEBREK AAN SPIEGELS BEMERKTE IK HET NIET. IK DACHT ALLEEN DAT MET DE JAREN MIJN OMGEVING BEGON IN TE KRIMPEN. DE EILANDEN WERDEN ZO KLEIN. TOEN KWAM IN 1903 EEN CHINEES KOOPVAARDIJSCHIP LANGS. DE BEMANNING WOU OP HET EILAND LANDEN, MAAR TOEN ZE ME ZAGEN SLOEGEN ZE OP DE VLUCHT. ZE VERSPREIDDEN HET GERUCHT OVER HEEL DE ARCHIPEL. ZE NOEMEN ME „ASAHAN". DE REUS UIT DE ONDERWERELD. IK...
ARTHUR KAMIEL VAN PLASKENS.. GEBOREN TE STEENOKKERZEEL..
KOMT DAT TEGEN!

Nero&co. krijgen het aan de stok met Kamiel Arthur, reus tegen wil en dank....

Invasie van de gigantische comic-strip

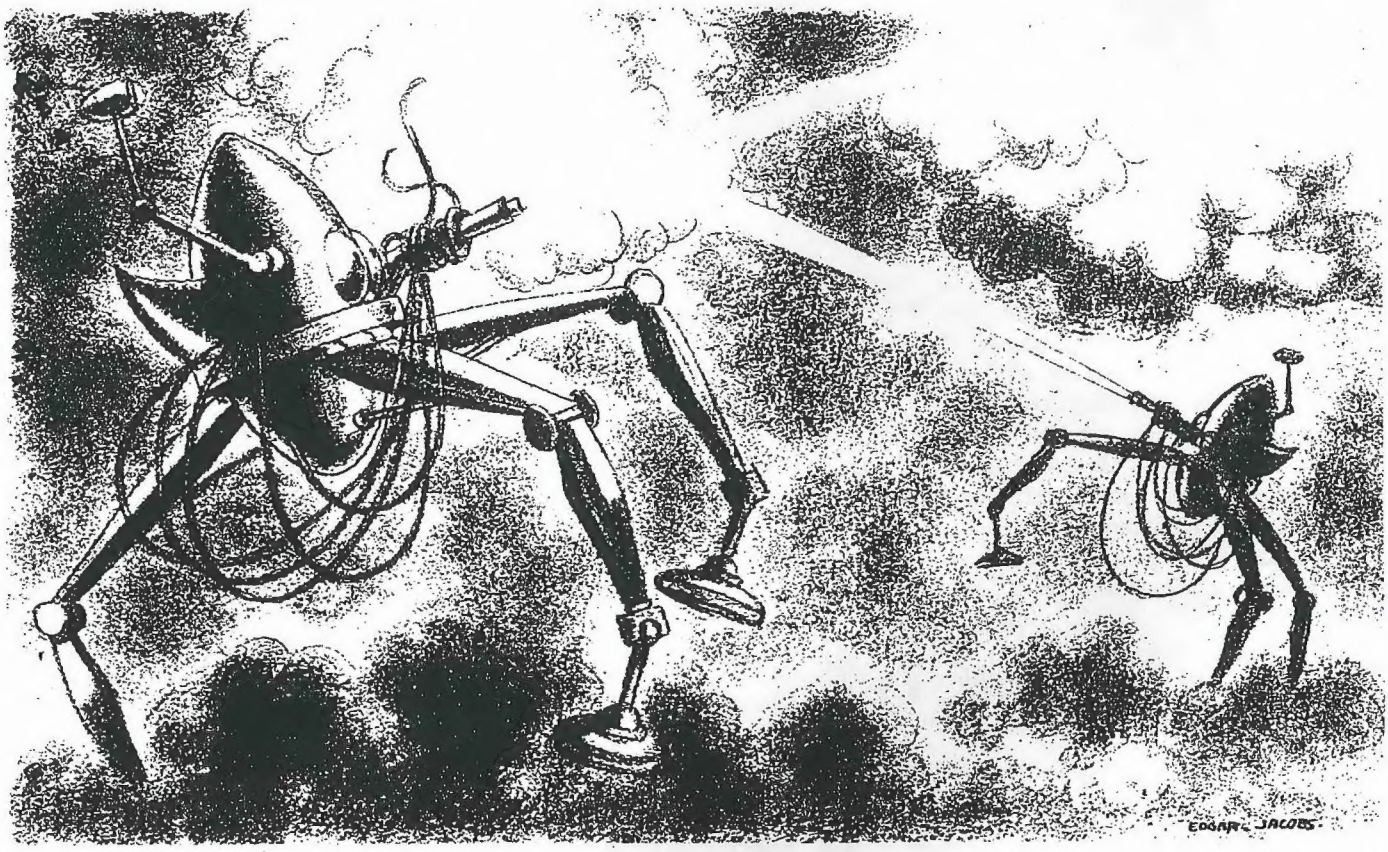

- Deel I Geboorte van een superheld -

USA, Halloween 1938. Orson Welles heeft het boek van H.G. Wells, *War of the worlds*, bewerkt tot hoorspel. De uitzending op 30 oktober van het relaas van een invasie van de aarde door Marsbewoners is zó levensecht dat ze duizenden Amerikanen in paniek doet slaan. Koffers worden in allerijl gepakt, en de wegen raken vol met "vluchtelingen". (onlangs *Independance day* nog gezien?). Later wordt beweerd dat dit niet meer was dan een overtrokken reactie op de toch al zo gespannen vooroorlogse situatie : iedereen die de politieke situatie op wereldniveau ook maar een béétje gevolgd had, voelde immers al lang narigheid komen.
(Afbeelding boven: in 1947 werd War of the Worlds geïllustreerd door E.P. Jacobs voor het weekblad Kuifje).
Toen *Superman* optrad in 1938, en *Batman* in 1939 voor het eerst zijn weg door de onderwereld begon te knokken, was dat niet meer dan een reactie op de toen complexe en bedreigende wereld. Mensen vluchtten weg in amusement : films, theater, de toen erg populaire Big Band, en... jawel : strips !

De grote depressie
Maxwell Charles Gaines was een ondernemer die nogal wat watertjes doorzwommen had. Maar ten tijde van de Great Depression (de crisis die de States begin jaren '30 teisterde als direct gevolg van de beurscrash in 1929) lag het werk er niet bepaald bij om op te rapen. Het was hem al wel opgevallen dat krantenstrips heel graag gelezen werden. Toen hij merkte hoe zijn kinderen enkel en alleen de strippagina's in de krant lazen, ging hem een lichtje op. Als gevolg daarvan publiceerde hij in 1933 bij The Eastern Color Printing Co. FAMOUS FUNNIES, een boekje met enkel en alleen herdrukken van eerder verschenen krantenstrips, Flash Gordon, Buck Rogers, Popeye, en anderen. Ondanks de coverprijs, 10 dollarcent, wat toen veel was, verkocht deze eersteling vrijwel meteen uit. Het succes hiervan ging niet onopgemerkt voorbij.

DC
In 1935 richtte Malcolm Wheeler Nicholson zijn National Allied Publishing op : de naam zou later veranderen in National Periodical Publications, en nog later in de naam die deze comics-gigant nu nog draagt : DC (van Detective Comics). Bij deze uitgeverij verscheen in 1935 NEW FUN COMICS # 1. Het blaadje gaat de geschiedenis in als de eerste comic book met voorheen nog niet eerder gepubliceerde verhalen. Hoewel de verkoop hiervan niet echt indrukwekkend was, kon Nicholson niet echt klagen. Om hem toe te laten een nieuwe titel op de markt te brengen, nam hij zijn drukker mee in de venootschap (want hoe meer centen hoe meer mogelijkheden) : Harry Donnenfeld zou een grote rol spelen in de pioniersdagen van de comics-industrie. Hij is het immers, die met het idee van DETECTIVE COMICS op de proppen komt. Daarin vinden we (naast bijvoorbeeld Will Eisner, gekend als schepper van *The Spirit*) werk van jong talent als Jerry Siegel en Joe Shuster. Het eerste nummer verscheen

in maart 1937. De eerste nummers zaten meteen boordevol aktie : het gaat meestal over gemene gangsters die achterna gezeten worden door heldhaftige politieagenten. Een bijzonder populair thema in die dagen, denk maar aan Al Capone, Dick Tracy, de drooglegging, enzovoort.

Superman

Maar Shuster en Siegel zaten toen al langer met een ei dat ze maar nergens kwijt konden, iets waarvan ze wisten dat het een hit zou worden. Het bleek een ei te zijn dat de hele industrie ten gronde zou bepalen : hun *Superman* wordt de eerste moderne "superheld". ACTION COMICS # 1, waarin Superman debuteerde, verscheen in juni 1938. En al snel bleek dat Superman ook superverkoopcijfers garandeerde. Enkele ondertussen opgerichtte firma's kwamen snel aandraven met goedkope doorslagjes zoals *The Crimson Avenger* en *The Arrow*. Om hun marktoverwicht veilig te stellen zocht men er bij National nog een held bij, en ging men eens aan de mouw trekken van Bob Kane, een jonge tekenaar die al enige tijd in hun studio's werkte. Hij zou het uiteidelijk zijn die met de figuur van *Batman* op de proppen komt. In zijn autobiografie ***Batman and me*** zegt Kane dat zijn held bij geboorte een soort synthese was van bestaande (al dan niet strip-) figuren zoals *Flash Gordon, The Lone Ranger, Zorro, The Shadow* en de detectivekunstjes van *Dick Tracy*. Schetsen van Leonardo da Vinci zouden hem het idee gegeven hebben voor het "vleermuisaspect" van zijn creatie.

Batman, detective

We zien onze held debuteren in DETECTIVE COMICS # 27 van mei 1939. Al snel een even groot succes als Superman, kreeg hij een eigen reeks. De reeks BATMAN ging in 1940 van start : de eerste vier nummers nog driemaandelijks, daarna maandelijks. Ondertussen bleven er ook verhalen met hem verschijnen in DETECTIVE COMICS. De eerste verhalen laten een obscure, donkere en grimmige Batman zien, die er niet voor terugdeinst om criminele elementen letterlijk een kopje kleiner te maken, of om ze van een flatgebouw naar beneden te keilen. Mede om hem een beetje in te tomen, en zo vriendelijker te laten overkomen, zien we in DETECTIVE COMICS # 35 voor het eerst *Robin* op de proppen komen, het jonge spring-in-'t-veldje dat zou uitgroeien tot het prototype van de "side-kick", zeg maar "assistent-held". Maar het belangrijkste dat Bob Kane zijn creatie meegaf was wel *een motief.* Kane had ervoor gekozen zijn held wél menselijk te maken, en geen half-goddelijk wezen of op de aarde gevallen ruimteschepsel (zie Superman).

De vleermuisman in 1940

Het verhaal is eenvoudig : als jonge knaap ziet Bruce Wayne hoe zijn ouders vermoord worden in een ordinaire straatoverval. Wanneer hij meerderjarig wordt, erft Bruce het hele familiekapitaal : papa was een zéér welstellende arts. Hij heeft nu tijd genoeg om zichzelf

THE BATMAN SYMBOL IS A SIGN OF TRIUMPHANT LAW AND ORDER ! MANY A CRIMINAL IN JAIL CAN TESTIFY TO THAT !
HA! HA!
AND HOW!
CLAP CLAP
CLAP CLAP
CLAP CLAP
TRIUMPHANT ? I CHALLENGE THAT STATEMENT! YOU'VE OVERLOOKED THIS SYMBOL !
T-THE... JOKER!!
YES...THE JOKER...SYMBOL OF CRIME'S GENIUS... OF DROLLERY AND DOOM ! THE JOKER, MY FRIENDS... THE JOKER ! ME !

Eén van de eerste optredens van The Joker

om te scholen tot "crimefighter" eerste klasse, en zo vooralsnog de dood van zijn ouders te wreken (neen, een beetje Grieks drama was onze vriend Kane niet vreemd...).

De personages

Als lokatie wordt Gotham City gecreëerd, een verstripte versie van New York City. Even buiten Gotham City vinden we Wayne Manor, het riante landhuis waar Bruce Wayne overdag schijnbaar een luilekker millionairsleventje leidt. 's Nachts daalt hij echter af in de grotten onder het huis, de Batcave. Dit is het hoofkwartier, het zenuwcentrum van Batman, de uitvalsbasis van zijn strijd tegen misdaad. Wayne Manor wordt huishoudelijk bestuurd door Alfred Pennyworth, de butler, één van de weinigen die ingewijd is in het geheim van de eigenlijke identiteit van Batman. Andere belangrijke personages zouden in die beginjaren geïntroduceerd worden, en verschijnen anno nu nóg regelmatig ten tonele. Zo is er politiecommissaris James Gordon, Batman's contactpersoon binnen het Gotham City Police Corps.
Er zijn natuurlijk de al even klassieke als bizarre tegenstanders: The Joker is er bijvoorbeeld al bij vanaf BATMAN # 1. Met zijn groen haar, spierwit gezicht en rode lippen groeit hij uit tot de meest waanzinnige, gewelddadigste en dodelijkste slechterik uit het Batman-universum. In hetzelfde nummer (lente 1940) maken we ook kennis met de mysterieuze en sensuele verschijning van Catwoman. DETECTIVE COMICS # 58 introduceert dan weer een klein, ietwat hilarisch, maar crimineel gevaarlijk mannetje in smoking : The Penguin. In dezelfe reeks, in # 66, debuteert een slechterik van het allergevaarlijkste soort, Two-Face. Met zijn vreselijk toegetakeld gezicht en gespleten persoonlijkheid hoort hij maar op één plaats thuis: in Arkham Asylum, Gotham's plaatselijke psychiatrische inrichting. Wie de laatste drie Batman-verfilmingen gezien heeft, zal een heleboel bekende namen tegenkomen !

Don't mention the war

In het echte leven intussen waren de Verenigde Staten WO II ingestapt na het bombarderen van Pearl Harbour in december 1941. Dit zou ook zo z'n invloeden hebben op de avonturen van *The Dynamic Duo,* zoals Batman en Robin intussen genoemd werden. Het zou immers jammer geweest zijn, mocht men zo'n invloedrijk medium (dat was het comicbook inderdaad geworden), niet gebruikt hebben om het moreel van de bevolking op te krikken. En dus kon ons duo naar hartelust Nazi-samenzweringen ontmaskeren, Japanse spionnen het Witte Huis uittrappen, een nieuw soort geweer gaan afleveren bij frontsoldaten, hun opwachting maken bij oorlogsbenefiets allerhande, enzoverder. Vreemd om zien was wel hoe Batman nu plots in volle daglicht opereerde en bij wijze van spreken meer de Stars 'n Stripes dan zijn eigen cape om zijn schouders droeg. In die periode vocht hij zijn

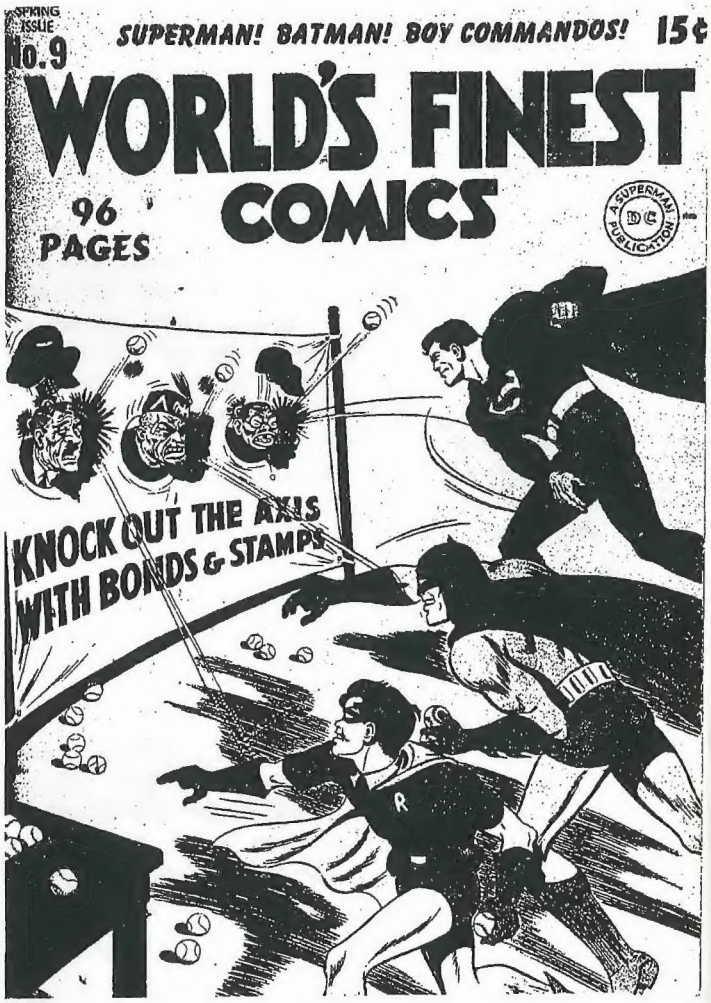

Hitler, Mussolini en de Japanse keizer werden meer dan eens het mikpunt van Superman, Batman en Robin, zoals hier op een cover uit 1943. De Amerikaanse strips (van DC) zijn op dat moment de beste ter wereld, want... het staat er op! World's finest comics is één van de vele "nevenreeksen", opgezet om het succes zo veel mogelijk uit te melken, waarin de helden samen optreden.

eigen oorlog uit. In de oorlogsjaren stond hij samen met Robin op de comic-covers terwijl ze boven het front gedropt werden, wuivend voorbijreden in een legerjeep, of op een gigantische American Eagle langsvlogen. Duitsers werden in de verhalen steevast afgeschilderd als aartslelijke bruten die iedereen tot slavernij wilden onderwerpen, Japanners waren gegarandeerd klein, droegen een bril, hadden enorme tanden, als een soort demonische versie van Fu Manchu. Enkele jaren later was de oorlog voorbij, en kon het patriottisch vlaggegezwaai een aanvang nemen.
Batman keerde terug naar de batcave, maar het leven zou nooit meer hetzelfde zijn. De veranderde mentaliteit in de V.S tijdens de koude oorlog zou het oorspronkelijke karakter van Batman onherroepelijk aantasten, en ook de comics in het algemeen werden aan banden gelegd. Maar dat is stof voor een volgende aflevering... *Michael Michiels*

Next issue: Seduction of the innocent!

De kleine uitgevers

In vergelijking met de omzetcijfers van DC, Manga-uitgevers en anderen, zijn de alternatieve uitgevers in onze streken kleine dwergjes. Maar ze betekenen wel de redding voor bepaalde strips die een beperkt doch gemotiveerd publiek hebben. Vaak zit er echte kwaliteit tussen, maar helaas krijgen die uitgaven niet altijd de pers die ze verdienen. Hier volgt een klein overzicht van wat ons onlangs zoal meegedeeld werd.

Peter Bonte is niet meer aan zijn proefstuk. De uitgave van verschillende albums met originelen, zoals het *Pats*-boek van Edward De Rop en *Het beloofde land* van Karel Verschuere zijn welbekend. Albumuitgaven van onuitgegeven klassieke Vlaamse strips worden meestal toegejuichd door de liefhebbers, als de prijs ook meevalt tenminste, zoals bij het album van *Jim Lont* dat voorgesteld werd in Brugge. Het is ondertussen uitverkocht.

Tijdens de stripbeurs in Gent zagen we de luxe-albums van het Jim Lont -verhaal *Matto Brosso*. De 32ex. met origineel (5.500fr.) zijn uit- verkocht. Er resten nog albums zonder origineel, oplage 68ex., à 1.500fr. In Breda zagen we bij dezelfde uitgever de *Thomas Pips, gags n°1*, met gags uit 1946 (nog zeer geïnspireerd door *Blondie*). Deze albums verschenen in de reeks **Bonte Novellen** op 40ex. en kosten 2.800fr. Bij het ter perse gaan van dit nummer waren nog 15ex. beschikbaar. *Thomas Pips Gags n°2* is in voorbereiding, 50 ex. gekartonneerd (groot formaat), met originele pagina van 3 stroken, 4.800fr.

Het is nog niet gedaan, want in de reeks **Plezante Verhalen** verschijnt eind december *De blauwe wolk*, een sf- verhaal van Buth uit Taptoe (1946) in de stijl van Flash Gordon, met een nieuw getekende cover. Dit wordt weer een betaalbaar album (600fr.), op 350ex. met nietjes, groot formaat (35x25cm), zonder origineel. Voor 1997 plant Bonte in dezelfde reeks -telkens 350 à 500ex. zonder origineel- nog *Thomas Pips gags 1, 2, 3* en *Marco Polo*, beide van Buth. Verder komen er nog *Klavervier 2* van Karel Verschuere, aangevuld met 2 kortverhalen van Oom Wim, en *Pitton Plees* van Jim Lont.

Tenslotte zijn er concrete plannen om de legendarische Sleen-strip *Doris Dobbel Compleet* uit te geven op groot formaat (35x25cm), in een oplage van 350ex. Er zal met inschrijving gewerkt worden. Als het zover is, leest u het eerst bij ons... Voor meer informatie: zie gegevens van Bonte op pagina 10.

Stripwinkel Atlantis bestaat vier jaar (16/11). Elke verjaardag wordt daar in Oudenaarde flink gevierd en rijkelijk besprenkeld. Johan De Vos gaf meteen ook een luxestrip uit, vertaling van een Franse strip van Delcourt door uitgeverij Talent. *Ogen van steen* het eerste deel in de reeks DONKERE AARDE zal 1995fr. kosten, maar bij voorinschrijving (tot 1 december) is de intekenprijs 1.295fr. Voor de gegevens van Atlantis: zie pagina 17.

In Hasselt is het de laatste tijd druk geweest, o.m. met de inhuldiging van de stripmuren, maar **Wonderland** werkt onverstoorbaar verder. Als uitgever heeft Luk Poelmans al één en ander op zijn actief: we herinneren ons zwart-wit uitgaven zoals een onuitgebracht verhaal van Denayer, twee delen van de avonturen van *Jinx,* en een album van *De Stripbabies* in kleur, *Gesels en kwellingen*. Al deze uitgaven hebben één gemeenschappelijk kenmerk: ze behoren tot totàal verschillende genres. Om die lijn consequent voort te zetten, is er nu ODORIC, een nieuwe reeks van tekenaar Kris Verwimp en scenarist Philippe Keunen. Van het album *De wal des doods* is er een nederlandstalige én een Engelse versie. Dat is goed beke- ken, want het gaat om een strip uit het "vlezige" genre, te vergelijken met *Slaine*. Tal van bloedige gevechtsscène's met horden woeste Picten wachten u. Het thema doet wat denken aan de historische verhalen in het *Kuifje* van de jaren zestig. De inspiratie komt naar verluidt uit de figuur van Conan, de barbaar. De tekeningen zijn in kleur geschilderd, wat het album wel een internationale uitstraling geeft. De liefhebbers van het (pijnlijke) zwaardvechters-genre zullen ongetwijfeld aan hun trekken komen. Verkrijgbaar in de betere stripspeciaalzaak in Vlaanderen en Nederland.

Odoric

Ma Dalton geeft ook een luxe-album uit van uitgeverij Talent. *De vloek van Amber* is het eerste deel in de reeks AMOAR. De luxe-uitgave op 150 ex., genummerd en gesigneerd, mét genummerde zeefdruk, gaat 1.800fr. kosten, en is uitsluitend verkrijgbaar bij Ma (en Pa) Dalton (Bredabaan, Merksem).

Bij voorinschrijving kost het boek 1.250fr. Leden van Brabant Strip die dit magazine ter plaatse laten afstempelen, kunnen de luxe-uitgave ook verkrijgen zonder voorintekening, aan de prijs van 1.250fr.

"Dank u" zeggen, mag.

Patrick.

SUPER PROMO

Rode Ridder
Avonturen - Spel

150,-

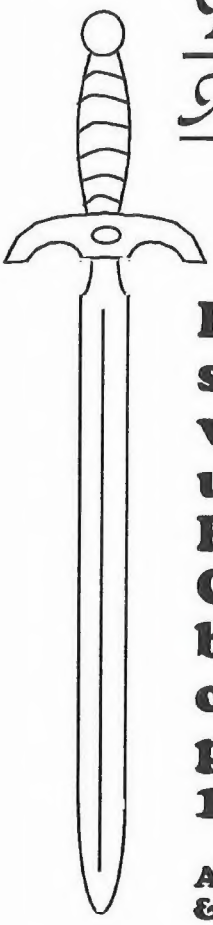

Bij aankoop van strips ter waarde van 250,- BF, kan u tevens het Rode Ridder Gezelschapsspel bekomen aan de ongelofelijke prijs van slechts 150,- BF!

Aanbieding geldig in okt, nov & dec '96. Niet verenigbaar met andere promoties of kortingen.

Houtekiet Strips
L. Melsenstr. 1, 3000 LEUVEN
Telefax: 02/721 10 83
Nieuw & 2de hands!

STRIPWINKEL

HET „B"-GEVAAR

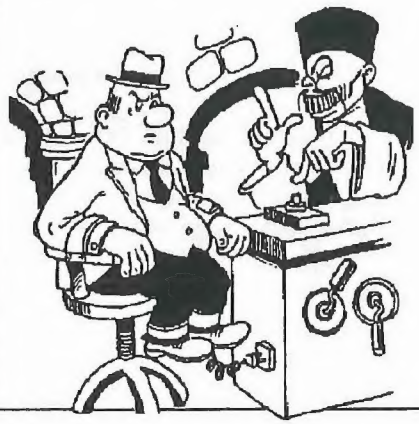

ERIK DENEYER

Greepstraat 15
1000 BRUSSEL
open maandag-zaterdag
10u30 - 19u00

tel-fax 02/513.14.86

WOEFKE

BOEKEN - STRIPS
CD - VIDEOFILMS

INKOOP - VERKOOP
STRIPANTIQUARIAAT

ANTWERPSESTRAAT 185,
2640 MORTSEL (ANTWERPEN)

tel. 03/449.15.60

Open: van 9 tot 18 uur.
Donderdag gesloten

STRIPWINKEL

BONTE

inrichter van de
BRUGSE STRIPBEURS

In het Boudewijnpark te St. Michiels

Heidelbergstraat 5
8200 BRUGGE 2
open van 13 tot 19u.
zondag en maandag gesloten.
Tel/fax: 050/ 38.35.78

VLAAMSCHE UITGAVE
1fr.
ZEVENDE JAARGANG
nr 21
bravo!
HET GROOTE WEEKBLAD VOOR JONGEREN
GROEP DER UITGAVEN : J. MEUWISSEN, 10-12, CHARLES DECOSTER STRAAT
ELSENE-BRUSSEL ■ Handelsreg. 10638. - T. 48.16.68, 48.74.95. - P. R. Br. 463.32
Abonnementsprijzen : 1 jaar : 45 fr. — 6 maanden : 23 fr. — 3 maanden : 12 fr.
Voor Frankrijk : 1 jaar : 80 fr. — 6 maanden : 42 fr.
DE U-STRAAL

Deel II De "Belgische" Bravo!

De vooroorlogse - Vlaamse - Bravo!
In Vlaanderen en Nederland waren er zoals bekend vóór het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog al 212 nummers van Bravo! verschenen (herlees ook deel één van ons verhaal in magazine 36). De gelijklopende uitgave van *Bravo!* in Vlaanderen en Nederland werd bruusk afgebroken door de Duitse invasie op 10 mei 1940. Alhoewel Matla slechts vier vooroorlogse jaargangen vermeldt, loopt het blad toch nog tot nummer vier van de vijfde jaargang. Het laatste nummer van de Vlaamse reeks verscheen immers op 19 mei 1940.

De Nederlandse Bravo.
In Nederland ziet men de toevoer van het Vlaamse blad -van de Nederlandse uitgever Meuwissen- plots stilvallen vanaf 10 mei 1940. De Nederlandse lezers verwachten echter het vervolg van de vertrouwde avonturen. Dit leidt tot een aparte Nederlandse uitgave, die naar presentatie en -gedeeltelijk- naar inhoud met horten en stoten verder loopt, evenwel zonder de oorspronkelijke uitgever. Omdat het moeilijk is, in één week tijd een tijdschrift te improviseren, verschijnt de eerste Nederlandse Bravo! op 19 mei 1940 als bijlage van het weekblad *Unicum*, later bij *Cinema&Theater*. Vanaf 1942 wordt het eens zo fiere Bravo! een *pagina* in die bladen, of zelfs een *hoekje*... Vanaf 2 januari 1943 komt de Nederlandse Bravo! dan voor het eerst als zelfstandig 14-daags weekblad op de markt, maar het blad houdt het niet lang uit: tot 10 april 1943 verschijnen acht nummers. Dat is niet verwonderlijk, want belangrijkste buitenlandse strips stonden er al lang niet meer in, en door de "nieuwe" layout is het blad slechts nog een schim van het sfeervolle *Bravo!* Beginnende Nederlandse tekenaars als Auke Tadema en Marten Toonder krijgen de ondankbare taak de sfeer van vroeger verder te zetten. Waarschijnlijk heeft de Nederlandse Bravo! wel historische waarde omdat het *Dikkie en Dunnie* bevat en *Jim en Soe*, vroege strips van Marten Toonder. In ieder geval, onze nasporingen in Nederland bleven tot nu toe tevergeefs. Informatie is schaars, om van exemplaren maar te zwijgen.

De "Belgische" Bravo!
Op 19 december 1940 verschijnt dan het eerste nieuwe nummer van *Bravo!...* in het Frans.
Wanneer de Duitse bezetting Meuwissen berooft van zijn Nederlandse afzetmarkt, besluit hij inderdaad een franstalige Bravo! uit te brengen. Jean Dratz is de nieuwe redacteur en de "Vlaamsche uitgave" wordt gedegradeerd tot een vertaling, zoals *Robbedoes* dat is van *Spirou*. We kunnen vanaf dan spreken van een "Belgische" Bravo!
Niettegenstaande het bestaan van de vier "vooroorlogse" nummers, begint de nummering van de Belgische Bravo! met **vijfde jaargang nummer 1.**
De nieuwe Bravo! telt zestien bladzijden, een illustratie van Jacques Laudy siert de cover van het eerste nummer. De pagina's zijn afwisselend ofwel in prachtige kleuren ofwel in verschillende tonen van eenzelfde kleur: bruin, blauw, bister of groen, afhankelijk van de week. Het Amerikaans materiaal vult de kleurenpagina's: *De belhamels* van Knerr, *Stormer Gordon* door Raymond, *Pietje de landlooper* door Russell, *Felix, de kat* en *Bobby Dazzler* door Sullivan-Messmer. Twee minderwaardige reeksen vinden we in de monochrome pagina's : *De avonturen van Baron Blaise du Cassis* door R.V. Roy en *De avonturen van Tom-Tom in de Vereenigde Staten* van Duquenne en Constant Dratz. Beide reeksen verdwijnen vrij vlug.

Amerikaanse strips en Belgische illustrators.
Vanaf de eerste nummers zijn er illustraties van Jacques Laudy, Jean Dratz en James Thiriar. Bravo! laat zijn medewerkers totale artistieke vrijheid en het hoogstaand Amerikaans stripwerk is voor onze Belgische auteurs duidelijk een stimulans om zichzelf te overtreffen. Deze Amerikaans-Belgische mengeling

Illustratie van Jean Dratz bij een stuk over het Ros Beiaard

draagt zeker bij tot het succes van het blad, want de door de strips gepassioneerde lezers worden evenzeer bekoord door het prachtig illustratiewerk van de hoger genoemde auteurs van eigen bodem. In de loop der jaren komen Jacobs, Imagil en Reding de equipe vervoegen...

Qua bladspiegel is Bravo! uitermate verzorgd: alles is klaar, duidelijk en vooral niet overladen. Het redactioneel gedeelte is goed doordacht met her en der wat spelletjes tussen vaste rubrieken; volledige of vervolgverhalen wisselen elkaar af en ze stralen allemaal een zelfde sfeer van gelukzalige poëzie en fantasie uit.

Nummer zestien brengt *Tom-Mix*, een westernstrip van Calvo, in het begin zwaar geïnspireerd door *Red Ryder*. Maar Calvo vindt vlug een eigen stijl en ritme, vooral gekenmerkt door een wisselend formaat van de tekeningen. Na tien weken wordt de reeks echter afgerond door een onbekende (met initialen LN).

De bezetting laat zich voelen.

Met nummer 28 van 1941 verandert de presentatie : het aantal bladzijden valt terug van 16 naar 12 : *Bobby Dazzler* en een deel van het redactioneel betalen het gelag. In nummer 29 debuteert *Kit Carson*, een Italiaanse reeks van Albertarelli, oorspronkelijk gemaakt voor het Italiaanse blad Topolino in 1937. Het gaat om een boeiende western in realistische stijl. Paul Cuvelier haalde hier heel wat grafische inspiratie voor zijn eerste strip *Tom Colby*. De komst van *Kit Carson* luidt voor de lezer een nogal onaangename periode in : de vervolgverhalen wisselen elkaar af zodat de lezer telkens twee weken op zijn honger blijft.

Jacobs publiceert zijn eerste illustratie in nummer 33. Hij beseft waarschijnlijk niet dat hij hiermee de grote stap van operazanger naar striptekenaar zet.

Niettegenstaande de problemen met de levering van Amerikaanse strips, de volop aan de gang zijnde oorlog en het verdwijnen van talrijke tijdschriften, slaagt Jan Meuwissen erin zijn blad op een meer dan bekoorlijke manier naar een volgende jaargang te loodsen. Bravo! draagt bij tot de ontspanning van de families, die lijden onder de bezetting. Er wordt over de oorlog gesproken, maar wel in bedekte termen : in de nieuwjaarsbrief aan

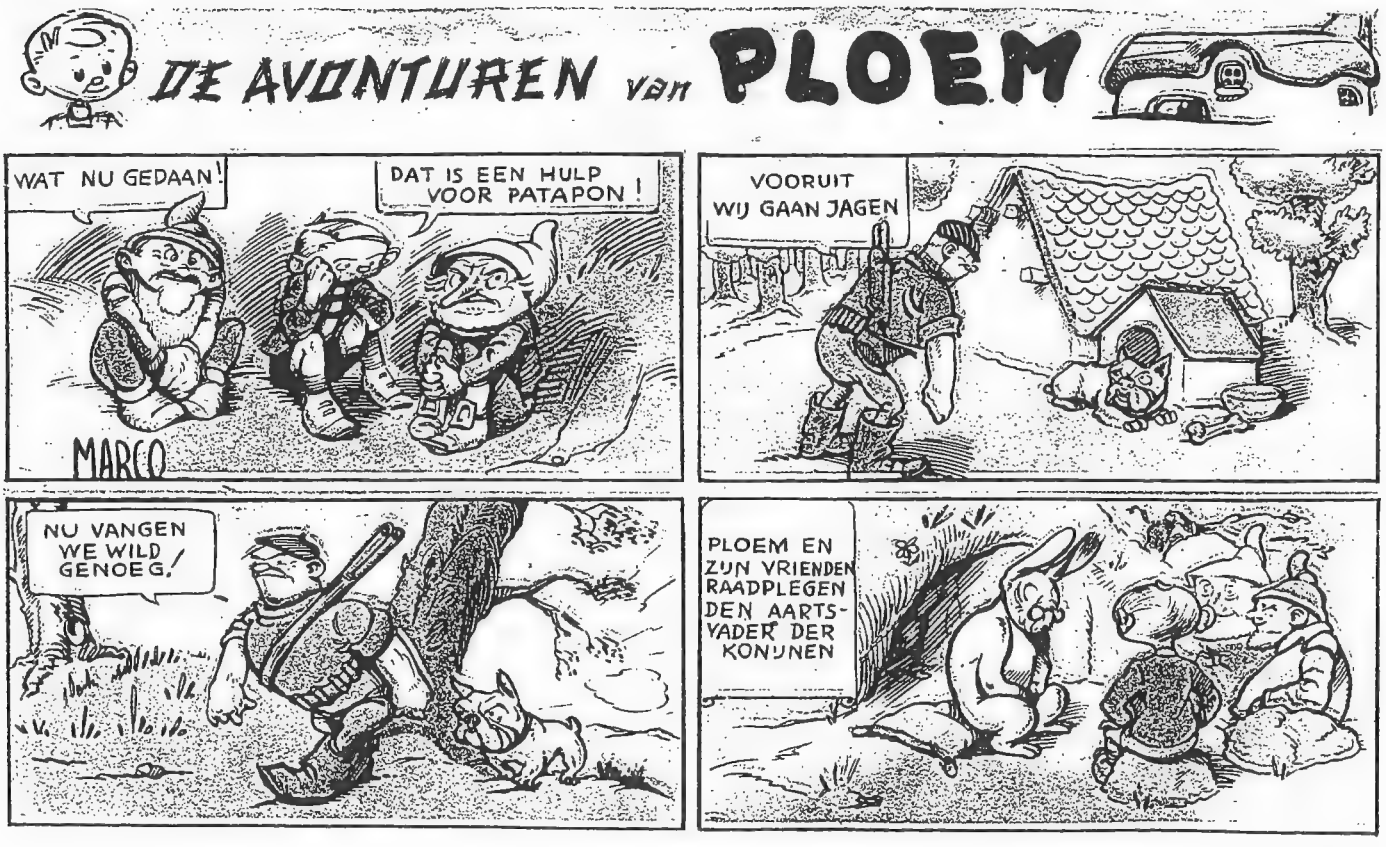
DE AVONTUREN van PLOEM
WAT NU GEDAAN!
DAT IS EEN HULP VOOR PATAPON!
MARCO
VOORUIT WIJ GAAN JAGEN
NU VANGEN WE WILD GENOEG!
PLOEM EN ZIJN VRIENDEN RAADPLEGEN DEN AARTSVADER DER KONIJNEN

de geabonneerden wenst men de terugkeer van hun papa's.

Meer werk van eigen bodem.
Met nummer 27 van de tweede jaargang treedt er een discrete verandering op : op de cover tekent Chargil *De uitvinding van professor Bombix,* lineair van tekening met de tekst eronder en op pagina tien vinden we een gag over twee stroken door Jean Dratz : *Baptist. Voorbeeldige huisknecht.* Bravo! had tot dan toe hoofdzakelijk Amerikaanse strips opgenomen maar begint meer en meer de deur te openen voor werk van eigen bodem.
Alhoewel het blad vanaf nr 48 terugvalt op 8 bladzijden zijn er toch twee nieuwkomers : *Connie* door Frank Goodwin, herdoopt tot *Annie,* en *De avonturen van Ploem* door Marco, alias Sirius. Het gaat om de remake van een strip die Sirius in 1938-39 publiceerde in *Le Patriote Illustré* onder de titel *Bouldaldar, le petit homme.*

In 1942, na Pearl Harbour, komen de Verenigde Staten in de oorlog. Wanneer *Stormer Gordon* door de Duitsers op de index wordt geplaatst -de nochtans grote, mooie en blonde Gordon is iets te anti-totalitair- vraagt de directie aan Jacobs om aan de serie snel een einde te breien.
Nummer 50 van de zesde jaargang -we zijn einde 1942- bevat de eerste van de vijf afleveringen door Jacobs. Gelukkig worden niet alle Amerikaanse strips verboden, er begint zelfs een nieuwe reeks door Charles Flanders : *Het geheim van de helium laag,* gevolgd door *Moord op den ranch* (twee avonturen van John Burns).

Jacobs en Vandersteen.
Het legendarische *De U-straal* begint in nr 5 van de 7e jaargang. Een lineaire, theatrale en grandioze Jacobs voert de jonge lezers mee in een onvergetelijk universum. In de jaren tachtig heeft Jacobs gepoogd om deze strip in een moderner kleedje steken door de beschrijvende teksten te herwerken tot tekstballons en

Hergé en de U -straal

. . . EN PLOTSELING BEVINDT HIJ ZICH OP DE DREMPEL VAN EEN TEMPEL. ACHTERIN VERHEFT ZICH EEN AFGODSBEELD MET EEN DOODSKOP ALS HOOFD BOVEN WAT WEL EEN ZWIJGENDE VERGADERING LIJKT TE ZIJN.

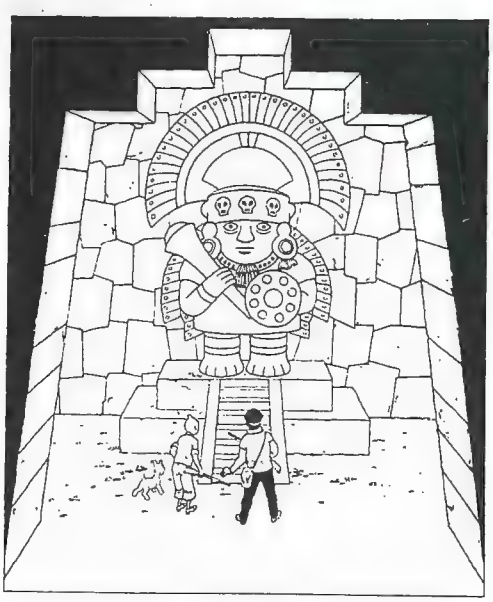

De publicatie van de *U -straal* in *Bravo!* trok de aandacht van Hergé, die Jacobs snel binnenhaalde voor het herwerken van de vooroorlogse Kuifjes naar een kleurenversie. Het was dan ook logisch dat Jacobs' naam in 1946 tussen de pioniers van het weekblad *Kuifje* prijkte. Voor de cover van het eerste nummer tekende hij het afgodsbeeld van *De Zonnetempel*. In *De zeven kristallen bollen* en *De Zonnetempel* zijn heel wat vondsten van Jacobs terug te vinden: de mummie en de Inca -motieven kwamen al voor in de *U -straal* (zie afbeelding), en de spannende scènes met de trein en de ondergrondse toegang tot de tempel zijn typisch Jacobs. Hergé had dit duidelijk superieure talent wat graag ingelijfd in zijn Studio, maar Jacobs weigerde.
Het feit dat hij voldoende persoonlijkheid had, deed de vriendschap snel bekoelen.

Bijgaande afbeeldingen tonen de gelijkenis tussen de scènes uit de *U -straal* en *De Zonnetempel*: het trapje, de oorringen, de voeten, de hoofdtooi. Maar terzelfdertijd wordt het verschil tussen Jacobs en Hergé hier prangend aangetoond: Jacobs schuwt de horror niet en verkiest een zeer realistische weergave, die de spanning ten top drijft.
In *Kuifje* -waar Hergé streng elke tekening inspecteerde- mocht Jacobs het echter niet zo gruwelijk maken: de doodshoofden zijn nog wel aanwezig, maar het verschikkelijke afgodsbeeld is herleid tot een braaf postuurke-voor-toeristen.
Het is bekend dat ook later de schaar nog flink gehanteerd werd: het ontwerp van Jacobs voor de *Kuifje* -cover met de aankondiging van *Het Gele Teken* moest zonodig gecensureerd worden door de heer R.G. ***PV.***

door een aantal tekeningen helemaal of gedeeltelijk te hertekenen. De strip verloor echter veel van zijn charme, mede door de nieuwe inkleuring. De Bravo-kleuren uit de bezettingsjaren zijn niet te evenaren.
Willy Vandersteen maakt onder het pseudoniem Wil een bescheiden intrede met *Tori, de holbewoner,* vijf weken later gevolgd door *De avonturen van Simbad de zeeroover,* goed genoeg voor de cover. Het gaat in beide gevallen om losse gags. In Bravo! zijn vervolgverhalen, op *De U-straal* en *Ploem* na, immers een uitzondering.
Het illustratiewerk is nog altijd in handen van Laudy, Jacobs, Van de Weyer en vooral Dratz.
Niettegenstaande het geringe aantal pagina's en de beperkte inhoud wordt deze zevende jaargang (samen met de achtste) als de interessanste beschouwd. Hij wordt ook het meest verzameld vooral door de fans van Jacobs en Vandersteen, waarvan sommige -de heiligschenners- het zelfs aandurven de nummers stuk te knippen om er hun favoriete strip uit te halen...

Jacques Laudy.
In 1944, de achtste jaargang, maakt Laudy zijn eerste strip : *De avonturen van Bimmelabom en zijn zus Bibaboe.* Een strip met een opvallend lange titel, die een tocht is door een wondere wereld en waarvan de eenvoudige lijn een infantiele indruk geeft. Voor velen is dit één van zijn beste strips, door het thema maar ook door het grafisme dat niet ver afstaat van de gerenommeerde Engelse illustrators Rackham, Pyle of Robinson en wat Laudy ontegensprekelijk tot een van de erfgenamen maakt van de Fransman Dulac, een groot illustrator uit het begin van onze eeuw.

Besparingen...
1944 betekent ook het tijdelijk einde van de Amerikaanse strips met uitzondering van *De belhamels.* Een heleboel striptijdschriften gaan over kop wegens gebrek aan materiaal, maar Bravo! houdt stand door zijn Belgisch talent : Jacobs, Vandersteen, Laudy en in mindere mate ook Dratz.
Maar in nummer 21, tegelijk met de komst van *Morgana* door Ralph Aivlin (alias Rali, alias Raoul Livain) staat de volgende trieste mededeling: "*De omstandigheden dwingen ons tot nieuwe opofferingen. Voortaan zal Bravo! slechts driemaal per maand verschijnen, en wel den 1en, den 11en en den 21en van iedere maand... We zien ons verder genoodzaakt onzen verkoopprijs te verhoogen. Deze wordt gebracht op 1 Fr. 25 per nummer...*". Twee nummers later deelt de redactie mee dat het blad tweewekelijks wordt. Op dit moment debuteert Raymond Reding met een vervolgverhaal dat hij zelf schrijft en illustreert : *Het avontuur van Wietje.*
De "oorlogs-Bravo" stopt helemaal in de loop van september 1944. Een paar weken ervoor was er nog een speciaal vakantienummer verschenen van 32 pagina's. Het bevat liedjes, spelletjes, enkele mooi geïllustreerde teksten, een volledig verhaal van Laudy in twee platen en 3 didactische platen over vogels, bomen en insekten door Jacobs.

Bronvermelding
Dit artikel verscheen oorspronkelijk in *Le collectionneur de BD* nummer 49. De auteurs, Dany Evrard en Michel Roland, hebben mij welwillend de toelating gegeven om het te vertalen, te bewerken en uit te breiden tot een "Vlaamse" versie.
Jean Smits.

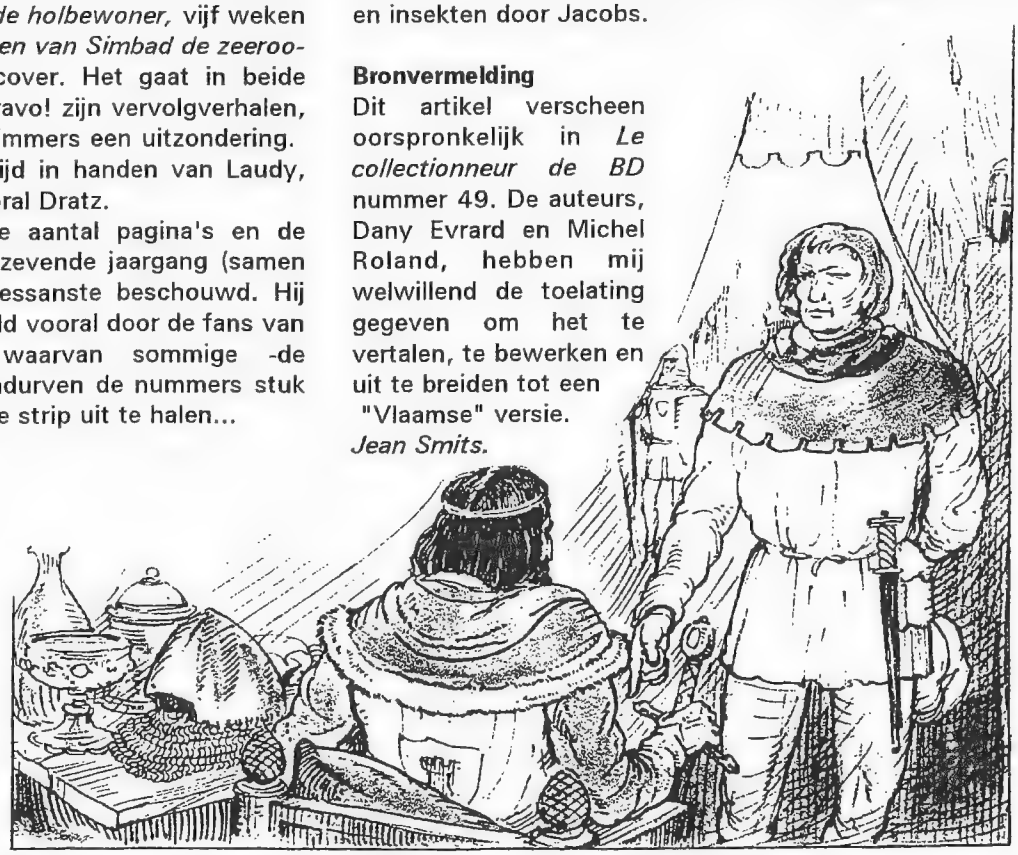

Illustratie van Jacques Laudy bij De Leeuw van Vlaanderen

Bibliografische fiche

Titel
Bravo! : vijfde jaargang 1 tot 13e nr 52
Bravo 1950 : 14e jaargang 1 tot 52
Bravo 1951 : 15e jaargang 1 tot 16

Ondertitel
"Het groote weekblad voor jongeren"

Eerste nummer : ongedateerd (19/12/1940)
Laatste nummer : nr 16, 15e jg, 17/04/1951

Dag van verschijning : donderdag

Formaat : onregelmatig, maximum 31 op 22 en minimum 29 op 19,5

Aantal nummers per jaargang
5e jaar: 52 ; 6e jaar: 54 ; 7e jaar: 52 ; 8e jaar: 30
nieuwe reeks (9e jaar): 29 ; 10e jaar: 52 ; 11e jaar: 52
12e jaar: 53 ; 13e jaar: 52 ; 14e jaar: 52 ; 15e jaar: 16
In totaal 495 nummers (vakantienummer inbegrepen).

Publicaties van Vandersteen in Bravo!

Tori
*vanaf de **zevende jaargang**, nr.17, tot de achtste jaargang, nr. 26, met onderbrekingen.*

Mijn naam is Tori (17)
Tori zet een val (19)
Tori maakt een boottochtje (21)
Tori haalt een nest leeg (23)
Tori redt de vis (24)
Tori beschut zich (25)
Tori pottenbakker (27)
Tori plukt een bloempje (28)
Tori heeft medelijden (29)
Tori op jacht I (30)
Tori redder (31)
Tori op vischvangst I (32)
Wanneer twee schurken... (33)
Een onverwachte schuilhoek (34)
Tori bouwmeester (35)
Tori en de arend (36)
Tori boogschutter I (38)
Tori's barmhartigheid (39)
Een misgreep (40)
Een aardig konsert (41)
Tori en de slang (42)
Bergbeklimmer (43)
Tori op jacht II (44)
Tori op vischvangst II (45)
Tori zeeman (46)
Een dutje (47)
Tori is hulpvaardig (48)
Tori is gedienstig (49)
Tori boogschutter II (50)
Tori op jacht III (51)
Tori neemt wraak (52)

Achtste jaargang
Scheepsbouwer (1)
Tori op jacht IV (2)
Tori loopt in de val (3)
Tori heeft het warm! (4)
Tori de stoutmoedige (5)
Tori op vogelvangst (6)
Verrassing (7)
Het schild (8)
Tori bij den pottenbakker (13)
Tori vindt eieren (14)
Tori legt draken in de knoop (15)
Tori slingeraar (16)
Tori houthakker (17)
Tori visscher (19)
Tori heeft pech (20)
Wormen-wraak (22)
Tori heeft tandpijn (26)

De avonturen van Simbat de zeeroover
Vanaf de zevende jaargang, nr. 22, tot de achtste jaargang nr. 20, ononderbroken.

Op de voorplaat in nr.:
22, 27,30,32,35,39,42,50
In de achtste jaargang:
2,5,8,10,13,18,20.

Lancelot
Vanaf de negende jaargang, nr. 21, tot de tiende jaargang, nr.39, ononderbroken.

Op de voorplaat in nr: 21, 23,
In de tiende jaargang nr. 39

Lijst van JP. Hendrickx

De avonturen van SIMBAT de zeeroover
HEISCH ONZE PIRATEN-VLAG
IN ORDE KAPITEIN IK GA AL
ZIE ZOO DAT IS KLAAR
IK ZOU DAT VOGELTJE WILLEN SNAPPEN
OEI! IK VAL
DROMMELS, HIJ ZALTE PLETTER VALLEN
MIJN LAATSTE UUR IS GESLAGEN
DANK U!....
WIL.-23

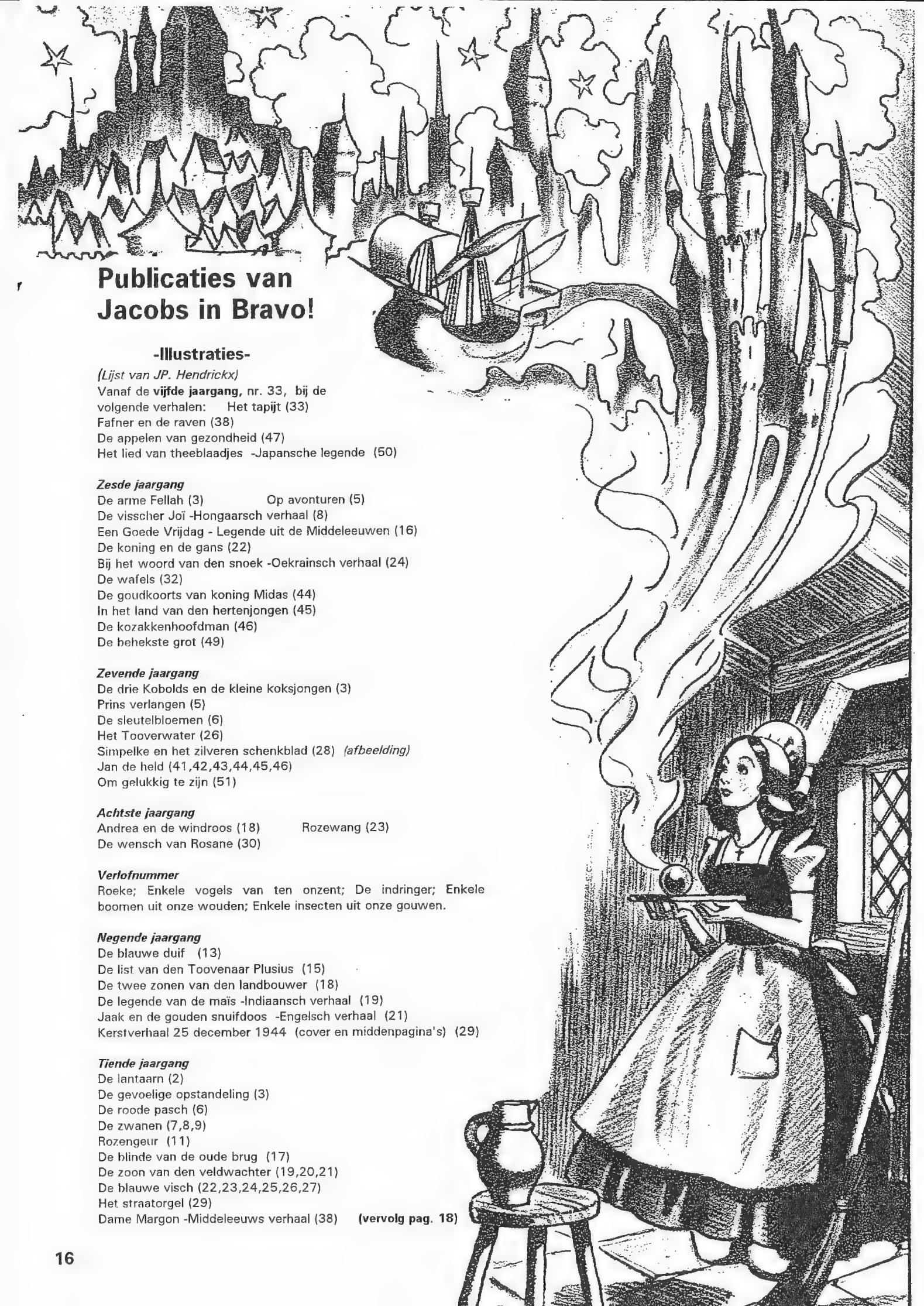

Publicaties van Jacobs in Bravo!

-Illustraties-

(Lijst van JP. Hendrickx)
Vanaf de **vijfde jaargang,** nr. 33, bij de volgende verhalen: Het tapijt (33)
Fafner en de raven (38)
De appelen van gezondheid (47)
Het lied van theeblaadjes -Japansche legende (50)

Zesde jaargang
De arme Fellah (3) Op avonturen (5)
De visscher Joï -Hongaarsch verhaal (8)
Een Goede Vrijdag - Legende uit de Middeleeuwen (16)
De koning en de gans (22)
Bij het woord van den snoek -Oekrainsch verhaal (24)
De wafels (32)
De goudkoorts van koning Midas (44)
In het land van den hertenjongen (45)
De kozakkenhoofdman (46)
De behekste grot (49)

Zevende jaargang
De drie Kobolds en de kleine koksjongen (3)
Prins verlangen (5)
De sleutelbloemen (6)
Het Tooverwater (26)
Simpelke en het zilveren schenkblad (28) *(afbeelding)*
Jan de held (41,42,43,44,45,46)
Om gelukkig te zijn (51)

Achtste jaargang
Andrea en de windroos (18) Rozewang (23)
De wensch van Rosane (30)

Verlofnummer
Roeke; Enkele vogels van ten onzent; De indringer; Enkele boomen uit onze wouden; Enkele insecten uit onze gouwen.

Negende jaargang
De blauwe duif (13)
De list van den Toovenaar Plusius (15)
De twee zonen van den landbouwer (18)
De legende van de maïs -Indiaansch verhaal (19)
Jaak en de gouden snuifdoos -Engelsch verhaal (21)
Kerstverhaal 25 december 1944 (cover en middenpagina's) (29)

Tiende jaargang
De lantaarn (2)
De gevoelige opstandeling (3)
De roode pasch (6)
De zwanen (7,8,9)
Rozengeur (11)
De blinde van de oude brug (17)
De zoon van den veldwachter (19,20,21)
De blauwe visch (22,23,24,25,26,27)
Het straatorgel (29)
Dame Margon -Middeleeuws verhaal (38) **(vervolg pag. 18)**

OPENINGSUREN :
WEEKDAGEN:
VAN 17.00 TOT 20.00 H
VRIJDAG :
VAN 15.00 TOT 20.00 H
ZATERDAG :
VAN 10.30 TOT 19.00 H
ZONDAG :
VAN 10.30 TOT
13.00 H
OP 50 m. VAN
HET STATION

GRATIS EX LIBRIS!
bij
Dagboek van een bos, deel 4

FAX/TEL. 055/31.81.74

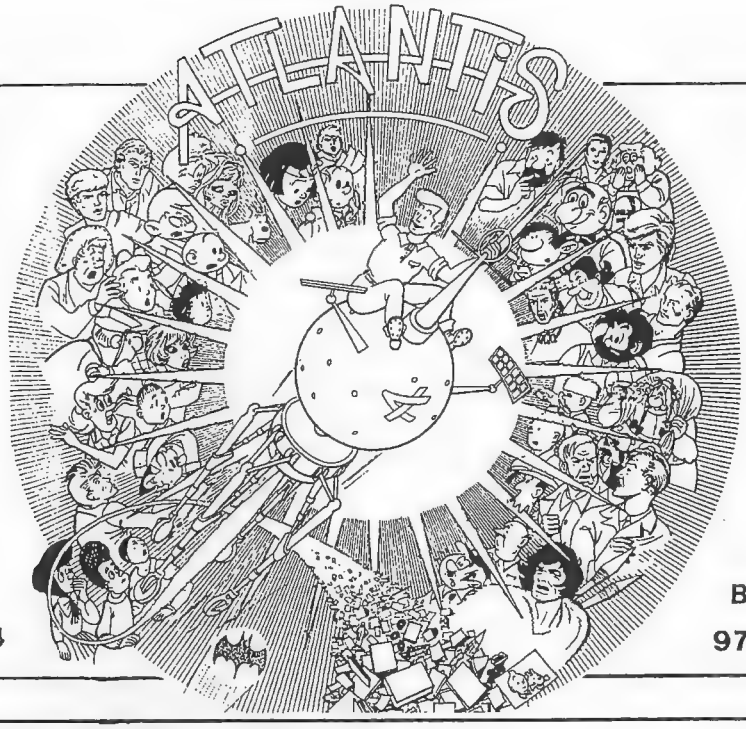

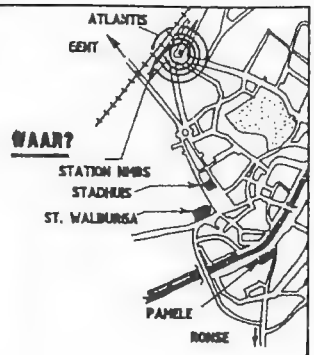

BROEKSTRAAT 2
9700 OUDENAARDE

STRIPSPECIAALZAAK
DE STRIPKEVER
Bruulcenter - Bruul 79 - 2800 Mechelen - Tel: 015 / 21 76 05

Open :
ma : 13u30-18u
di-vr: 10-12u30
13u30-18u
za: 10-18u

EX LIBRIS verkrijgbaar bij:
HERMANN: Sarajevo Tango (250ex.)
JEREMIAH 19 (hc + speciale wikkel)
OKNAM 4: Korrel zand
SODA 7, HC (300ex.)
DUBBEL IK 2, HC (100ex.)
JIMMY BOY: Rokende kat (190ex.)
MACHT DER ONSCHULDIGEN 2, HC (100ex.)

STRIPWINKEL
GOBELIJN

MECHELSESTRAAT 35
LEUVEN
016 / 23.55.86

BRABANT STRIP

(vervolg v. pag. 16)

De U-straal (van de 7° jg. nr. 5 tot en met de 8° jg. nr. 15) is het meest bekend, maar het slot van ***Stormer Gordon*** in de zesde jaargang (nr. 50,51,52,53,54) loont ook de moeite.

Flash Gordon, door Alex Raymond

Wekelijks verschenen 2 stroken van Flash "Stormer" Gordon.

In Bravo! nummers 48 en 49 verschenen de laatste afleveringen van de hand van Alex Raymond, waarvan op deze pagina de oorspronkelijke versie afgebeeld staat. De gelukkigen die deze nummers bezitten, zullen vaststellen dat het vrouwelijk schoon in Bravo! meer textiel draagt dan Alex Raymond oorspronkelijk tekende. In Amerika was de censor (toen nog) mild.

De aanvoer van tekeningen uit Amerika was dus stilgevallen en op een goeie dag was de voorraad opgebruikt. E.P. Jacobs kreeg de opdracht de serie verder te tekenen, liefst zonder stijlbreuk. Het vervolg van het avontuur verscheen één week later, in nummer 50. Deze eerste "Belgische" stroken staan afgebeeld op pagina 19. Laat ons in Wells' tijdmachine klimmen en ons afvragen of de argeloze lezer van Bravo! het verschil gemerkt heeft...

De herkomst van het "nieuwe" scenario is onduidelijk; de ene bron wijt dit aan Jacobs, de andere aan de vertaler die tot dan toe de originele teksten bewerkte.

® *King Feature Syndicate*

FLASH WORDT NAAR DE GEHEIME ONDERGRONDSE SCHUILPLAATS VAN DE TECHNICI GEBRACHT, DE DESKUNDIGEN WAARVAN MONGO'S BESCHAVING AFHANKELIJK IS. EEN ENORME, GEHEEL IN RUBBER GEKLEDE MAN DRUKT FLASH DE HAND. 'IK BEN ERGON, DE CHEF HIER. 'WELKOM! HIER IS OOK UW OUDE VRIEND!' ZEGT HIJ, EN FLASH GLIMLACHT ALS HIJ ZARKOV HERKENT.
DE TECHNICI HEBBEN VEEL ACHTING VOOR FLASH EN WILLEN HEM HELPEN. 'ALS IK DEZE HENDEL OVERHAAL, GAAN ALLE LICHTEN IN MING'S PALEIS UIT.' 'GOED,' ZEGT FLASH. 'DIRECT DOEN!'
'GOEDE JACHT, FLASH,' ROEPT ERGON, 'BRENG EEN LOK UIT DE SCHURK MEE ALS JE TERUGKOMT.' 'IK HOOP DAAR TE DENKEN,' ANTWOORDT FLASH. 'HAAL OVER PRECIES NEGEN MINUTEN DE HENDEL OVER!'
MING DIE EEN NIEUWE POGING VAN FLASH VERWACHT, IS MET DE ONGELUKKIGE DALE AAN HET DINEREN. 'ALS IK FLASH GOED KEN - EN IK KEN HEM NOG VAN VORIGE GELEGENHEDEN - DAN ZAL HIJ WEL GAUW KOMEN. EN ALS HIJ KOMT, DAN..'
PLOTSELING GAAN ALLE LICHTEN UIT. MING SPRINGT OVEREIND EN BRULT: 'LAMPEN! LANTAARNS! BEWAAK DEZE KAMER EN SCHIET IEDEREEN NEER DIE NADERBIJ KOMT!'
VOLGENDE WEEK! MEISJE ALS LOKAAS
FLASH EN ZARKOV, ALS TECHNICI VERMOMD, DRINGEN, NADAT ALLE LICHTEN IN MING'S PALEIS ZIJN UITGEGAAN, VIA EEN GEHEIME DEUR HET GEBOUW BINNEN.
ALS TWEE GEHEIMZINNIGE SCHADUWEN SNELLEN ZE DOOR DE GANGEN VAN HET PALEIS OM DALE TE GAAN BEVRIJDEN.
MAAR DE SLUWE MING DIE EEN NIEUWE POGING HEEFT VERWACHT, LAAT DALE NAAR EEN AFGELEGEN GEDEELTE VAN HET PALEIS BRENGEN EN ZEGT DAN: 'BRENG DAT KEUKENMEISJE HIER DAT ZOVEEL OP DALE ARDEN LIJKT!'
HET DOODSBANGE MEISJE WORDT GEBOEID VASTGEBONDEN AAN DALE'S STOEL EN VOOR HET RAAM GEZET.
FLASH KRUIPT BEHOEDZAAM DE KAMER BINNEN. HET MEISJE DAT NIETS KAN ZIEN, KEERT HAAR GEZICHT NAAR HET LICHT IN DE HOOP DAT HIJ ZAL ZIEN DAT ZE DALE NIET IS. FLASH ONTDEKT DAT HIJ ZICH HEEFT VERGIST, MAAR TE LAAT..
MING'S SOLDATEN STORMEN BINNEN EN OMSINGELEN HEM. DE HEL BREEKT LOS!
VOLGENDE WEEK:
DE DODELIJKE STRAAL

STORMER GORDON
OP BEVEL VAN STORMER HEEFT ERGON HET PALEIS IN DUISTERNIS GEDOMPELD. MING MAAKT EK GEBRUIK VAN OM DALE TE VERVANGEN DOOR EEN ANDERE VROUW. STORMER BEGRIJPT TE LAAT ZIJN VERGISSING EN MOET VECHTEN MET MING'S SOLDATEN. ERGON IS ONGERUST, DAAR STORMER NIET TERUGKEERT... "INDIEN IK OVER EEN KWARTIER NIET TERUG BEN, SCHAKEL DEN STROOM WEER IN!
"STORMER HEEFT DEN STROOM DOEN UITSCHAKELEN, MAAR HIJ ZAL WEER LICHT DOEN MAKEN OM U TE ZOEKEN... DAN WORDT HET SEIN GEGEVEN VOOR DE ELECTROCUTIE VAN ZIJN BEMINDE!!..."
ERGON HEEFT STORMER EN ZARKOF KUNNEN BEVRIJDEN. "DANK U, ERGON. NU MOETEN WIJ DALE REDDEN!"
PITAL WURGT DE VROUW, DIE DALE VERVING. "GELUKKIG IS HET DALE NIET! MAAR PITAL IS EEN VERRADER EN HIJ ZAL MET ZIJN LEVEN BOETEN!"
"VERVLOEKT! DAT IS DALE! MING HEEFT HAAR NAAR DE KAMER VOOR DE ELECTROCUTIE GEVOERD! BINNEN EENIGE OOGENBLIKKEN ZAL DE STROOM WORDEN INGESCHAKELD!"
VOLGENDE WEEK: DE FOLTERKAMER.
DALE IS AAN DEN ELECTRISCHEN STOEL GEKLUISTERD. BINNEN WEINIGE OOGENBLIKKEN ZAL DE STROOM WORDEN INGESCHAKELD..." IN HET KLEINE KANTOOR STAAT EEN TELEVISIE-TOESTEL... VERWITTIG DE CENTRALE EN KOM DAN TERUG HIER. ZARKOF ZAL VERSTERKING HALEN... DALE MOET GERED WORDEN!
"IN GODSNAAM, SCHAKEL ENKEL DEN STROOM IN VOOR DE VERLICHTING, MAAR SNIJD DE ELECTROCUTIE-KAMER AF!!..." "GOED, ERGON!"
"DALE, HET LICHT IS WEER AAN, OP BEVEL VAN STORMER! HIJ IS HET, DIE U OVERLEVERT AAN DE FOLTERING, DIE U LANGZAAM ZAL DOEN STERVEN!"
"HANDEN OP!
MING DOET EEN GEHEIM PANEEL DRAAIEN. "STORMER! MING HEEFT ALLES VOORZIEN!"
VOLGENDE WEEK: DE SPRONG IN DE RUIMTE
Edgar. Jacobs.

Stormer Gordon, door E. P. Jacobs

We kunnen nochtans een sterke aanwezigheid van E.P. Jacobs vaststellen: *Dale* wordt nu door Ming gevangen gehouden op de electrische stoel ! Indien Stormer Gordon de stroom weer inschakelt, zal hij zijn geliefde tot rookworst herleiden... Deze gruwelijke intrige zou de hand van Jacobs kunnen verraden. Het misbruik van technologie door despoten of waanzinnige geleerden die de mensheid kwellen, is immers een thema dat in bijna alle strips van Jacobs voorkomt.

Er is nog een element dat op de inbreng van Jacobs kan wijzen : in strook 2 van de laatste "echte" plaat strekt Ming zijn hand uit. Dat doen de personages van Raymond niet zo vaak, het is zelfs de enige keer in meer dan 30 platen. In de Belgische versie tellen we in de eerste vier stroken al drie armgebaren.

Dergelijke theatrale houdingen zullen later het handelsmerk worden van operaliefhebber Jacobs.

Nu we toch grafisch aan het vergelijken gaan, valt het ook op hoe Jacobs meteen gebruik maakt van scène's en figuurstudies van Raymond.

Stormer-strook 1, 1 is duidelijk een remake van Flash-strook 2, 1.

Vergelijk Ming en zijn officier in Stormer-strook 1, 2 en Flash-strook 3, 2.

Zeer mooi is Stormer-strook 3, 1, door Jacobs overgetekend naar Flash-strook 1, 2, maar met omwisseling van de gezichten!

© *Stichting Jacobs*

Het echte vervolg, de originele versie van Alex Raymond

Het procédé van herwerking van scène's uit Flash zal Jacobs later gretig toepassen voor *De U -straal.*
Vergeten we meteen ook niet zijn eigen inbreng te vermelden. Van Jacobs' eerste strook (p.19) gaat meteen een opvallende suspens uit : de dreigende Ming, de schone Dale in de electrische stoel, en op de achtergrond de futuristische stad. In vergelijking met het "echte" vervolg van Alex Raymond, dat afgebeeld staat op deze pagina, brengt Jacobs het er dus helemaal niet slecht af. Het valt zelfs op dat het verhaal in Bravo! opeens vlotter loopt..
Alex Raymond rijgt de cliché's immers aan elkaar : het mooie meisje is gevangen en de verrader Pital speelt een dubbelrol. Het is dus voorspelbaar dat zij bevrijd zal worden en dat hem een roemloos einde wacht. De parallelle versies aan beide zijden van de oceaan zullen dus uiteindelijk dezelfde afloop kennen, maar Alex Raymond rekt het simpele verhaaltje onnodig lang: *O Flash, hijgt ze...*
In de Belgische versie daarentegen wordt Pital zonder veel omhaal de schedel ingeslagen in strook twee, en de bevrijding van Dale is ondergeschikt aan de ontsnapping van Ming, wat meer vaart en spanning aan het verhaal geeft.
Zonder chauvinisme mogen we dus stellen dat de versie van Jacobs -hoewel nog wat plomp getekend- toch de betere is.
Patrick en Jean

® *King Feature Syndicate*

ALS MING HET VERTREK BINNENKOMT, WAAR HUGEHOOPT HAD FLASH GEVANGEN TE KUNNEN NEMEN, ZIET HIJ DAT DE VOGEL GEVLOGEN IS. 'ZWIJN,' JE HEBT HEM LATEN ONTSNAPPEN! IK ZALJE LEVEND LATEN VILLEN!' HET WAS FLASH NIET!' HIJGT DE OFFICIER.
FLASH DIE NOG STEEDS ALS TECHNICUS VERMOMD IS, HOUDT MING AAN IN HET TRAPPENHUIS.
'UW SOLDATEN SPRONGEN BOVENOP MIJ, SIRE,' ZEGT HIJ. 'IK WAS AAN HET ZOEKEN NAAR DE OORZAAK WAARDOOR HET LICHT UITVIEL. IK HEB ONTDEKT DAT IEMAND DE HOOFDLEIDING HEEFT DOORGESNEDEN.' 'IK ZAL ER EEN WACHT BIJ ZETTEN,' ZEGT MING. 'KOM EENS MEE. IK HEB EEN KARWEI VOOR JE!
ZE KOMEN BIJ DE CELLEN EN MING WIJST NAAR EEN KORTE GANG. 'IK WIL DAT JE HIER EEN SCHERM VAN DODELIJKE STRALEN INSTALLEERT. EN WEL ONMIDDELLIJK
FLASH WERPT EEN BLIK OP EEN CEL AAN HET EIND VAN DE GANG EN ZIJN HART BEGINT SNELLER TE KLOPPEN. IN DIE CEL ZIT DALE EN HET SCHERM IS BEDOELD OM HET ONMOGELIJK TE MAKEN HAAR TE BEVRIJDEN!
ALS HET KARWEI KLAAR IS, WENDT HIJ ZICH TOT MING DIE DE OFFICIER ACHTER FLASH HEIMELIJK EEN WENK GEGEFT. DEZE HEEFT ZIJN PISTOOL OP..
..EN LAAT HET OP HET HOOFD VAN FLASH NEERKOMEN. 'UITSTEKEND, KAPITEIN,' ZEGT MING. 'GOOI HEM IN DE DODELIJKE STRALEN. IK WIL ZIEN OF HET WERKT!'
VOLGENDE WEEK:
BIJ VERGISSING GEVANGEN
DOOR EEN WREDE GRIL VAN MING IS FLASH GEVANGEN. 'IK ZAL HEM LATER WEL KOUDMAKEN,' GNAUWT MING. 'DIE TECHNICI HEBBEN VEEL TE WEINIG ONTZAG VOOR MIJ.
INTUSSEN FLIJGEERT DALE IN HAAR CEL ALS LOKAAS OM FLASH IN DE VAL TE LATEN LOPEN VAN DE DODENDE STRALEN. ZE PAKT EEN METALEN BORD VAN DE GROND EN WIL ZIEN OF HET DODELIJKE SCHERM NOG WERKT.
ZE GOOIT HET BORD NAAR HET NETWERK VAN DODENDE STRALEN. TIENTALLEN STRALEN FLITSEN NAAR HET BORD DAT METEEN BEGINT TE GLOEIEN EN VLAMVAT. DALE SLAAT EEN HAND VOOR HAAR GEZICHT. 'O FLASH,' HIJGT ZE, 'BLIJF HIER VANDAAN!'
ALS FLASH BIJ KOMT, ONTDEKT HIJ DAT HIJ MING'S GEVANGENE IS. HIJ WRIJFT OVER ZIJN ACHTERHOOFD EN KREUNT: 'IK MOET HIERUIT ZIEN TE KOMEN OM DALE TE BEVRIJDEN!'
HIJ KRUIPT NAAR DE CELDEUR EN OPENT HET SLOT MET ZIJN ZAKTOORTS. 'GEEN WONDER DAT DIE TECHNICI ZO WEINIG ONTZAG HEBBEN VOOR MING,' GLIMLACHT HIJ. 'ZIJN STOMME BEWAKERS HEBBEN ME ZELFS MIJN CHEMI-TOORTS NIET AFGENOMEN.'
DALE ZIET EEN TECHNICUS DOOR DE GANG KRUIPEN. ZE HEFT HAAR HAND OP EN ZEGT: 'BLIJF DAARVANDAAN! DE DODELIJKE STRALEN! TECHNICUS FLASH BEDUIDT HAAR STIL TE ZIJN.
VOLGENDE WEEK:
HET GRIMMIGE VUUR

Zoek de verborgen woordspeling

De zaak Blake ingewikkelder dan gedacht

De zaak Francis Blake

Album 13 in de klassieke reeks *Blake en Mortimer* zorgt toch wel voor wat ophef. Dat is niet in het minst te danken aan de enorme perscampagne die opgezet werd door uitgever Dargaud. Iedere lezer diende binnen de kortste keren met *De zaak Blake* om de oren gemept te worden. Met het budget van de officiële voorstelling alleen al, zouden tal van kleine uitgevers een aantrekkelijk albumfonds kunnen opstarten.

Het nieuwe album -laat ons eerlijk zijn- doorstaat een kritische lezing. Ted Benoît weet de stijlkenmerken van Jacobs tot de zijne te maken, ook al staan de figuren er nog wat stijfjes bij (kramp van iets te lang poseren, zullen we maar denken). Waarschijnlijk zal dat wel slijten bij eventuele volgende verhalen. Grafisch is men tot het uiterste gegaan om de gelijkenis met de originele verhalen zo treffend mogelijk te maken. Zo duiken de typische gekleurde tekstkadertjes weer op. Jacobs kleurde die kadertjes graag in met een complementaire kleur, opdat de pagina niet te veel wit zou bevatten. Samen met de lettering geeft dit dus een zeer authentieke "look" aan het album. Wat treffen we *niet* aan bij Benoît? Zaken die niet te imiteren zijn, met name de geniale paginaindeling van Jacobs. Een pagina uit *Het geheim van de grote pyramide* of *Het gele Teken* vormt een afgewerkt geheel op zich. Zulke hoogstandjes biedt Benoît ons niet.

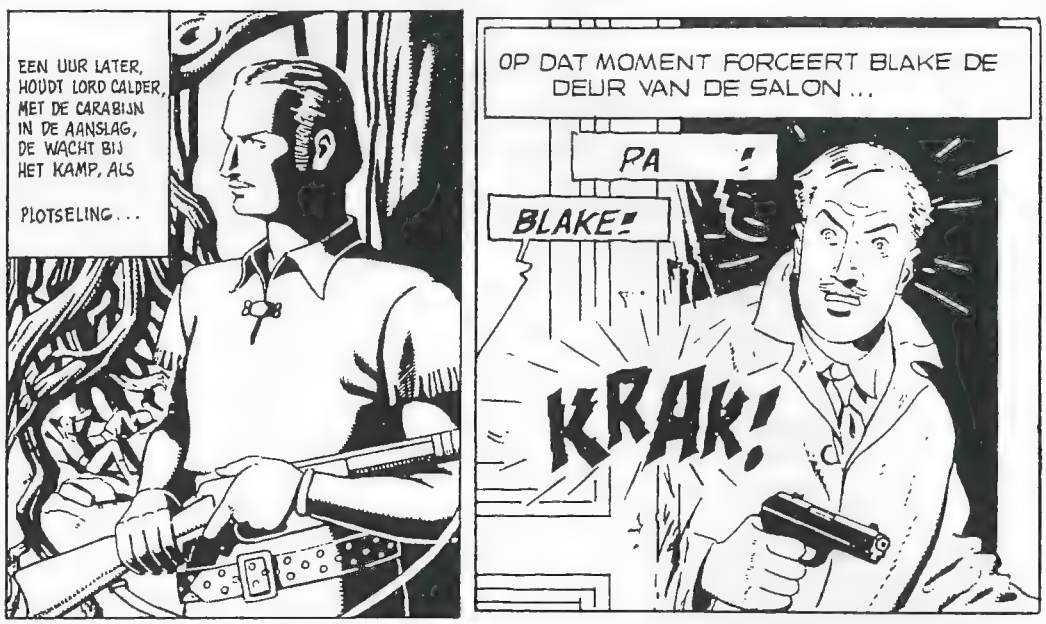
EEN UUR LATER, HOUDT LORD CALDER, MET DE CARABIJN IN DE AANSLAG, DE WACHT BIJ HET KAMP, ALS
PLOTSELING...
OP DAT MOMENT FORCEERT BLAKE DE DEUR VAN DE SALON...
PA !
BLAKE!
KRAK!

De verrassing van Blake wanneer hij zijn voorvader ontmoet, spreekt boekdelen.

De formule van Jean Van Hamme

Wat heeft Van Hamme, zeer zelfvoldaan bij de officiële voorstelling, van het scenario gemaakt, dat naar verluidt al drie jaar geleden klaar was? Het verhaal past logisch in het geheel van de avonturen van Blake en Mortimer, dat is duidelijk. Er is geen stijlbreuk. Het verhaal is ook boeiend, maar het valt misschien wat mager uit in vergelijking met de plot van *De valstrik*, *Het gele teken*, *Het geheim van de grote pyramide* of *Het halssnoer van de koningin*. De helden rennen wat heen en weer in Londen en op het Schotse platteland, wat mooie plaatjes oplevert, maar de ontknoping van al dat gerén lijkt wat te toevallig en te vergezocht.

Er is wel meteen een vernieuwend element ingevoerd: vanaf nu kunnen ook dames een belangrijke rol spelen. Vroeger traden ze in het beste geval op als figuranten (verpleegster, *waitress* of telefoniste). We hoeven E.P. Jacobs terzake niets te verwijten, want in zijn tijd viel de censor niet direct voor mooie dames in de realistische strip.

Conclusie: *De zaak Francis Blake* is niet vergelijkbaar met *Het geheim van de Grote Pyramide*, *Het Gele Teken*, of *Het halssnoer van de koningin*. Dat had waarschijnlijk ook niemand verwacht. Zoiets beweren zou trouwens afbreuk doen aan de kwaliteiten van E.P. Jacobs. Wel mag het nieuwe verhaal naast de afleveringen staan met een relatief minder sterk scenario, zoals *De zwaardvis*, *Het raadsel van Atlantis* of *Sato* (wat nog altijd beter is dan 90% van de stripliteratuur, natuurlijk). Dat is positief, want het betekent dat de auteurs nog kunnen groeien in de nieuwe reeks. Op de Franse uitgave staat al een volgend verhaal aangekondigd: *L'étrange rendez-vous*. We zijn benieuwd.

De zaak "De zaak Francis Blake"

Veel straffer nog dan de intrige die opgezet wordt in het nieuwe album, is zoals gebruikelijk de realiteit. Bij leven en welzijn was E.P. Jacobs nog betrokken bij de oprichting van *Stichting Jacobs*, die waakt over het archief, zeg maar de artistieke erfenis van Jacobs, en de *Editions Blake&Mortimer*, voor de albumuitgaven. Na wat juridische achterhoede-gevechten kwamen de *Editions* bij Dardaud terecht.

De valstrik?

Nu de nieuwe *Blake en Mortimer* er is, zijn er opnieuw trubbels. De Stichting, die nauwgezet de kwaliteit in het oog houdt van alles wat over Jacobs verschijnt, vindt dat het nieuwe album al te zeer lijkt op een écht album. Voor- en achterkaft kopiëren helemaal het

vertrouwde uitzicht van de bestaande reeks, mét foto van Jacobs, zodat een niet-gespecialiseerde lezer zou kunnen denken dat het werkelijk gaat om een verhaal dat nog door Jacobs gemaakt werd. Bovendien staat op de voorkaft: "**van E.P. Jacobs**", met weliswaar daaronder "Ted Benoît" en "Jean Van Hamme", maar de rug vermeldt alleen "E.P. Jacobs". Dat lijkt inderdaad niet zo correct.
In een reactie verklaart Dargaud -met al dan niet gespeelde verrassing- zijn onschuld: de uitgever deed enkel zijn best om het nieuwe album kwalitatief zo goed mogelijk te verzorgen en geen stijlbreuk te veroorzaken.

Het geheim van de goede timing
De Stichting, die volgens een directeur van Dargaud **al drie maanden voor het verschijnen van het album** in het bezit was van de definitieve versie van de cover, bracht "de zaak" op het allerlaatste moment voor de rechter, namelijk *drie dagen* voor de officiële voorstelling... Op dat moment waren zo eventjes 500.000 albums verdeeld in de handel.
Een journalist meldde onze redactie al in *augustus* dat hij een recensie-exemplaar ontving van het nieuwe album. Navraag bij de verdeler leerde ons dat een flink aantal pers- exemplaren inderdaad al maanden te vroeg verzonden werden. Dat alles kan er op wijzen dat de Stichting wel degelijk ruim vooraf op de hoogte was.

Une étrange affaire
De uitspraak van de rechter heeft de verdeling van het album in de huidige versie verboden, en gezien de steekhoudende argumenten van de Stichting is daar wel in te komen. Maar als men de timing van deze rechtszaak bekijkt, en de dwangsom van 10.000fr. per album dat nog verkocht zou worden 48u. nà de betekening van het vonnis, dan kan men zich toch bepaalde vragen stellen. Het opnieuw intrekken van 500.000 albums in zo'n korte tijdspanne is namelijk niet realistisch. Indien men wérkelijk het album uit de handel wilde houden, dan was dat mogelijk geweest door minder lang te wachten. Nu lijkt het op een afrekening in een vendetta, ofwel om een grandioze publiciteitsstunt. Reken zelf even uit, het gaat immers om geld, véél geld, (ons geld, het geld van de lezer,...)
Welke spelletjes worden gespeeld achter de schermen van het striptheater?

Jacobs in de coulissen
Al dat gedoe werpt een smet op de vlekkeloze staat van dienst van een succesreeks, zal de argeloze lezer denken. Helaas, niets is minder waar. Het lijkt alsof de duivel er mee gemoeid is, want bijna alle verhalen van E.P. Jacobs zijn op het ogenblik van publicatie het voorwerp van kritiek geweest, en -erger nog- van censuur! *Het Gele Teken*, nu beschouwd als het hoogtepunt van zijn oeuvre, werd indertijd o.m. bekritiseerd wegens het thema (manipulatie van het menselijk brein), en Jacobs zag zich verplicht snel een einde te breien aan het verhaal. Bovendien hanteerde Hergé kwistig de snoeischaar in het ontwerp voor de cover van het weekblad *Kuifje* met de aankondiging van het verhaal. Hetzelfde gebeurde met één van de laatste platen van *Het raadsel van Atlantis*, waar een griezelige scène met Pterodactylen afgezwakt werd. *De valstrik* kreeg erg veel kritiek te verwerken omdat het scenario zogezegd "te ingewikkeld" was.
Door de tijdsdruk, opgelegd door de uitgever, en de demotiverende kritiek, moet de moed Jacobs meer dan een keer in de schoenen gezonken zijn. In het fanzine *l'Age d'ör* verklaart Fred Funcken in een interview dat hij de opdracht van Jacobs aanvaarde om de elf platen voor *De Valstrik* die zich in het verleden afspeelden, in potlood te tekenen. Dat moest wel zeer snel gaan, want Jacobs deed daarna de inkting en de inkleuring, en de drukpersen wachtten! Als bewijs bewaarde Funcken de brief uit 1960 die Jacobs hem stuurde om het contract te bezegelen, want natuurlijk deed Jacobs al het mogelijke om later de sporen uit te wissen...
Na de problemen met *De valstrik* verkoos een moegetergde Jacobs dan maar zelf uit het scenario voor *Het halssnoer van de koningin* geheimzinnige (occulte?) onderaardse scène's te schrappen, zodat dit keer alleen de een detective-story overbleef.
Het is dan ook geen wonder dat de geplaagde kunstenaar zijn laatste project, *Sato*, onafgewerkt liet.
Patrick.

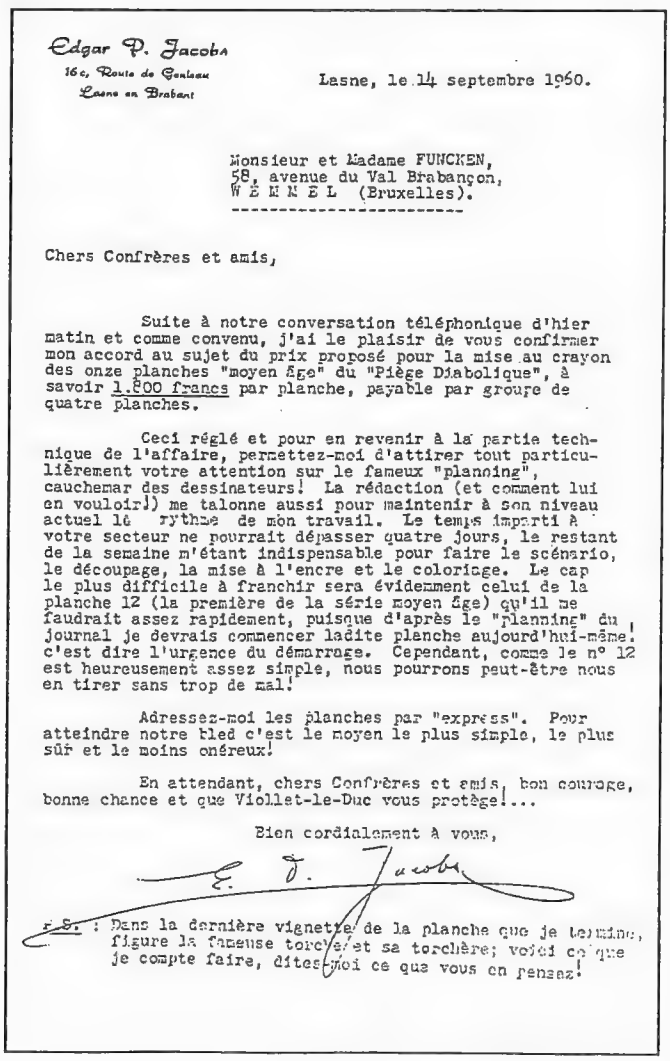

Edgar P. Jacobs
16c, Route de Genlaux
Lasne en Brabant

Lasne, le 14 septembre 1960.

Monsieur et Madame FUNCKEN,
58, avenue du Val Brabançon,
W E N N E L (Bruxelles).

Chers Confrères et amis,

Suite à notre conversation téléphonique d'hier matin et comme convenu, j'ai le plaisir de vous confirmer mon accord au sujet du prix proposé pour la mise au crayon des onze planches "moyen âge" du "Piège Diabolique", à savoir 1.800 francs par planche, payable par groupe de quatre planches.

Ceci réglé et pour en revenir à la partie technique de l'affaire, permettez-moi d'attirer tout particulièrement votre attention sur le fameux "planning", cauchemar des dessinateurs! La rédaction (et comment lui en vouloir!) me talonne aussi pour maintenir à son niveau actuel le rythme de mon travail. Le temps imparti à votre secteur ne pourrait dépasser quatre jours, le restant de la semaine m'étant indispensable pour faire le scénario, le découpage, la mise à l'encre et le coloriage. Le cap le plus difficile à franchir sera évidemment celui de la planche 12 (la première de la série moyen âge) qu'il me faudrait assez rapidement, puisque d'après le "planning" du journal je devrais commencer ladite planche aujourd'hui-même! c'est dire l'urgence du démarrage. Cependant, comme le n° 12 est heureusement assez simple, nous pourrons peut-être nous en tirer sans trop de mal!

Adressez-moi les planches par "express". Pour atteindre notre bled c'est le moyen le plus simple, le plus sûr et le moins onéreux!

En attendant, chers Confrères et amis, bon courage, bonne chance et que Viollet-le-Duc vous protège!...

Bien cordialement à vous,

E. P. Jacobs

P.S. : Dans la dernière vignette de la planche que je termine, figure la fameuse torche et sa torchère; voici ce que je compte faire, dites-moi ce que vous en pensez!

Reclamestrips inzicht !!

Nieuws vanuit uit het hoofdkwartier van de Reclamestripclub aan de Westkust, waar visser-voorzitter Jean-Pierre Legein een oogje in het zeil houdt. Heelwat strips uit dit artikel zijn op ruilbasis verkrijgbaar. Neem contact op met de Reclamestripclub! Ter Weide 9, 8670 Oostduinkerke. Tel. 058/51.23.02 (NI:) 003258512302

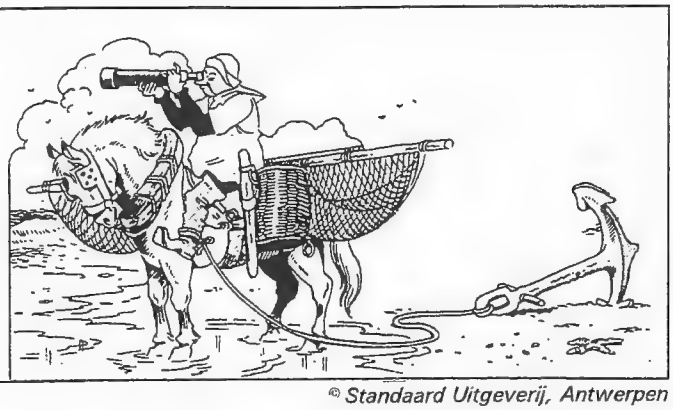

© Standaard Uitgeverij, Antwerpen

Suske en Wiske curiosa

"De streekkrant" van donderdag 21 maart

Deze editie, bestemd voor het Waasland in België, bevat een gekleurde reclame voor het Krea Stripfestival op 30/31 maart, in de Krea in Sint Niklaas. Enkele tientallen striphelden liepen er rond en Sabine De Vos en het Knutselatelier werden uitgenodigd om gratis strips uit te delen aan Krea klanten. Ook was er een wedstrijd om albums te winnen. De volledige - hard brullende - Suske en Wiske familie is afgebeeld op deze reklame met als balloontekst "En waarom horen we nu pas van het Krea Stripfestival?"

Suske en Wiske bubblegum

Deze bubbegum word in Nederland op de markt gebracht door Verdwijn B.V. uit Raamsdonkveer in dozen van 250 stuks. Het is een soort displaydoos met veel afbeeldingen van Suske en Wiske die 25 gulden kost. Per kauwgumpje 10 cent dus. Er zijn 36 verschillende stickers, doch in zo'n doos zit jammer genoeg nooit de volledige serie, volgens onze leden. De doos bevat ook 10 foldertjes waar je de stickers kunt inplakken. Als titel kreeg de folder *Stickeralbum - Album des autocollants.* Een tweetalige titel, misschien gaat de bubblegum ook in Belgie verkocht worden !!!

Sunparcs Oostduinkerke en het Suske en Wiske koffertje

Een aantal leden zochten vruchteloos naar dit plastieken koffertje. Ons speurdersteam ontdekte ze in het Sunparcs te Oostduinkerke, waar ze te koop zijn voor ongeveer 200 Belgische Franken. Wie er voor 1.500 frank strips aankoopt, krijgt de doos zelfs gratis. Het koffertje bevat ook nog 4 mini-chocolaadjes van Italo Suisse, een verjaardagskalender en een kleurboek voor kinderen. Wie even nadenkt komt tot de conclusie dat je deze koffer kunt gebruiken als een opbergdoos voor je duurzame Suske en Wiske albums, want zijdelings staan Suske en Wiske zodat dit dan het uitzicht heeft van een opbergmap. Let wel, de tekening op de doos is niet dezelfde als deze van de koffer die je in de Standaard Boekhandel kan winnen, met het krabbiljet dat je krijgt als je twee Suske en Wiske albums aankoopt. In het nr.34 van het Suske en Wiske Weekblad werd het koffertje trouwens afgebeeld.

Suske en Wiske weekblad

Nr. 52 uit 1995 kreeg een gratis stripje, *De Snoezige Snowijt,* in bruin/blauwe druk meegeniet aan de buitenkant. Volgens uitbaters van dagbladwinkels zijn er verzamelaars die meerdere nummers aankopen omdat dit gratis boekje werd bijgevoegd.

Kiekeboe Minitoe

Onze nasporingen hebben succes. Door het artikel van vorige maand kwamen we te weten dat er nog meer leuke Minitoe-covers van Kiekeboe zijn, zoals bijgaande afbeelding van nr.6 van 7/2/91. Tussen haakjes, de covers zijn in kleur. Er zijn ook verschillende afleveringen met Nero. Wie maakt eens een overzichtsartikel over Minitoe?

De nieuwe Blake en Mortimer : reclamecuriosa

Betapress BV in Nederland verspreidt een folder met info en de eerste twee pagina's van het album. De folder is omkeerbaar en dan heb je als voorkant Asterix. Ons kommentaar: eindelijk eens een leuke folder. Uitgever Dargaud verwent de liefhebber met heel wat publicitair materiaal: grote displays van Francis Blake, affiches, speciale displays met de albums erin, enz...
Voor de voorstelling van het album werd een zeer mooie **uitnodiging** verstuurd naar de pers, met op de ene kant een fragment uit het verhaal (in het Frans) en op de andere kant een afbeelding van Francis Blake met de tekst voor de uitnodiging in het Nederlands. Dan is er ook nog de **persmap**, waar op de voorkaft cirkels aangebracht werden op de hoofden van Blake en Olrik, zodat je moet krabben (als bij een krabbiiljet) om de personages te kennen. Binnenin zitten losse pagina's in verschillende kleuren met het verhaal van hoe dit album tot stand kwam.
Het mooiste cadeau komt natuurlijk van de de rechter: deze albums moeten uit de markt, zodat er een **gewijzigde herdruk** zal komen, met andere voor -en achterkaft. Altijd leuk voor de verzamelaars. Deze week lazen we in Koopjeskrant al een advertentie van een slimmerik die *400fr.* vraagt voor het album! Er zijn er echter genoeg verkocht (60.000ex. in het Nederlands) om nog enkele jaren te wachten met prijsstijgingen...

"Character Merchandising, het gebruik van strips in Reclame"

Dit boek is het eindwerk van Eric Hardy, schooljaar 1984-85 van het Provinciaal Hoger Instituur voor Kunstonderwijs te Hasselt. In zijn inleiding schrijft de auteur dat hij zich gebaseerd heeft op documentatie toegezonden door diverse bedrijven en een stripmakelaars kantoor, boeken en artikels uit diverse magazines. Hij merkt o.a. op dat de verzamelde informatie te groot was zodat hij een selectie moest maken en zich tot hoofdpunten moest beperken. Het eerste deel van het boek geeft een meer theoretisch inzicht in Character Merchandising. Het tweede deel behandelt het onderwerp in de praktijk en hierin zijn enkele interviews en een eigen commentaar opgenomen. Het boek telt 57 pagina's en op pagina 24 staat een paginagrote illustratie uit album 25 van Kiekeboe, waarin publiciteit in strips gehekeld word. Dit gebundelde eindwerk, waarvan het restant bij een Kiekeboe-verzamelaar (tevens clublid) terecht kwam, was op de ruilbeurs in Koksijde bijna uitverkocht.

Het Laatste Nieuws - Bijzondere uitgave

Dit is nr.24 van juli 1996. Deze dunne uitgave vind je o.a. in het Antwerpse treinstation en ze gaat voornamelijk over "De Go Pass-Striptrein". In dit krantje zie je ook de diverse stervormige zelfklevers van Suske en Wiske, Stefan, Jommeke, Thorgal, Blake en Mortimer en Nero. De ongeveer 30 cm grote zelfklevers zouden echter alleen voor de Belgische Spoorwegen bestemd zijn. Dit krantje bevat ook een strip waarvan je de balloontekst zelf moet invullen om aan de wedstrijd mee te doen. De winnaar krijgt een boekenkast bomvol stapels strips! Troostprijzen zijn stapels strips en Mini GoPassen. Voor verdere info over het Go Pass gebeuren verwijzen we je naar de Belgische Spoorwegen.

Toy Story Magazine nummer 1

Een gratis bijvoegsel bij kranten Het Nieuwsblad of De Gentenaar op 2 maart. Onlangs ontdekte onze speurder Alex bij toeval een matte én een glanzende versie.

Humo en Jan Bosschaert

Geen strip, maar wel een voorkaft van de hand van Jan Bosschaert siert het nummer 2889 van 16 januari

Jan Bosschaert's Blind Dates

Blind Dates is een serie van vier postkaarten die we vonden op de beurs in Valkenswaard. Aan Uitgeverij Modern Art vroegen we inlichtingen. Algauw bleek dat de volledige reeks niet meer verkrijgbaar was. Naast de Blind Dates (dames met weinig of geen kleren aan) zouden er echter nog een tweetal andere bestaan.
De kaarten zijn in verzamelaarskringen ondertussen zeer gegeerd en de prijzen zijn omhoog gegaan nadat in Valkenswaard tijdens de clini-clown-veiling dure prijzen werden betaald voor het Sam-album met ex libris van V.Z.W. TAXANDRIA. Album 1 met de Ex-libris op 200 ex (bruin-wit) werd 5 x geveild, beginnend met 40 gulden en eindigend op 80 gulden. Album 4 met de gekleurde versie op 300 ex. haalde de mooie prijs van 90 gulden. En zeggen dat onze club ze verkocht in haar ruilbakken voor 500 fr/28 gulden...

Beleggen in het Suske en Wiske weekblad

In verband met de verschillende "speciale" weekbladen belden we even met Standaard Uitgeverij. We vroegen of er nog oudere nummers te verkrijgen waren. Een vriendelijke dame vertelde ons dat ze geen tijd had om oudere nummers te verzenden, tijd kost geld! Verder vernamen we dat het overschot na een tijd vernietigd of verbrand wordt, zodat de verzamelwaarde van het weekblad zou stijgen met de jaren... Wie van plan is het weekblad te gaan verzamelen is hiermee gewaarschuwd. Misschien is dit ook een bruikbare tip om met je spaarcentjes dubbele abonnementen aan te gaan en alzo je geld te beleggen. Zeker is dat de waarde van weekbladen met miniboekjes en deze met verschillen tussen de Nederlandse en de Belgische editie, een meerwaarde zullen krijgen omdat dit door bepaalde weekbladverzamelaars ook verzameld zal worden. Ook gebeurt het soms (zowel in Nederland als België) dat een reklamefolder is meegeniet in het midden van het blad, die niet in het buurland is meegeniet.

Peugeot en Chris Denayer

In het Peugeot informatiemagazine nr. 29 van juni verscheen weer een kort verhaaltje van 2 pagina's van het duo Chris Denayer & Clovis, met als titel *Het grote Peugeot Avontuur in een stripverhaal.*

Dit artikel kwam tot stand met medewerking van Paul Thys.

Het is maar dat u het weet...

De post heeft een goudmijn ontdekt. De vijfde telekaart uit de Kuifjes-serie van zes is verkrijgbaar. Ze bevat een afbeelding uit het album *De Zonnetempel.* Ze wordt aangeboden in een genummerde verpakking en kost 950 fr. Oplage 4000 ex. Te bestellen :prk 000-2055985-70, dienst verzamelaars, Muntcentrum 1000 Brussel, met vermelding "Zonnetempel". De zesde en laatste kaart is te verkrijgen vanaf 1/12/96. De blauwe lotus 1 + 2 zijn reeds uitverkocht.

Uitgeverij Mana start een Hermann Fanclub. Leden zullen elk kwartaal een clubmagazine ontvangen met alles wat reilt en zeilt rond de Hermannfiguur. Inlichtingen: Mana, Bissegemsestraat 54, 8501Heule. Tel + fax 056/422264.

Voor de eerste maal in zijn bestaan geeft Casterman strips uit die niet van eigen huistekenaars zijn. Het betreft vooral strips van Editions Vents d'Ouest. Joe Bar Team bijt de spits als eerste uitgave in het Nederlands.

Het nieuwe album van *De Klaagzang van de Verloren Gewesten* van Thorgal-tekenaar Rosinski verschijnt als eerste druk alleen in luxe hard-cover, groot formaat. Dat gebeurde trouwens ook voor deel 1, *Sioban* en deel 2, *Blackmore.* Prijs: 3450fr. De gewone editie voor het klootjesvolk verschijnt in februari 1997.

Eddy Ryssack, bekend, van *Opa* en *Brammetje Bram* (Eppo + Wham -weekblad) verkoopt originele tekeningen van beide series. Interesse? Bel of fax op nr. 055/386057.

En er is extra veel **KIEKEBOE** nieuws ....

De Kiekeboe-gekte slaat toe, let op je geldbeugel. Op 2 december verschijnt een gesigneerde zeefdruk, uitgegeven door de Nederlandse uitgeverij De Drie Mannetjes. Het gaat hier over een zeefdruk die Urbanus en Fanny voorstelt op hun huwelijk. Mét echtheidscertificaat. Prijs: 3895fr. Eveneens in december: een gekleurd beeldje van Marcel Kiekeboe op 80 exemplaren. Prijs: (hou je vast) 9500 fr. Inlichtingen en bestellingen: *De Drie Mannetjes, Vegelingsoord 180, KP Rotterdam.*
Tel :00-31-10-4834488 of fax 00-31-10-4741582.

In april 1997 siert de Kiekeboe familie de zelfklevers van de Rode Kruis veertiendaagse. Wél betaalbaar, leuk om hebben, en je steunt er het goede doel mee.

En er is nog meer Kiekeboe-nieuws: op 19/11 zagen we op RIng-tv (lokale tv Vlaams Brabant), een reportage over het mini-Kiekeboe-museum. Het museum werd zeer mooi ingericht op de zolder van conservator en BS-lid Filip Lomme. Knipsels, curiosa, albums, curiosa en nog veel meer worden overzichtelijk tentoongesteld.

In een interview voor Ring-tv verklaarde Merho zich bijzonder gevleid: "*ik leef nog*", stelde de tekenaar opgelucht vast, "*en er is al een museum aan mijn creaties gewijd!*". De reporter van RIng-tv vroeg zich af of dit allemaal niet wat *kinds* was, maar hij werd deskundig terechtgewezen. "*Kiekeboe is eigenlijk niet voor kinderen*", verklaarde de conservator, "*daarvoor is Merho's humor te volwassen*". Het museum is gelegen in Mollem (bij Asse) en wordt opengesteld voor het publiek, maar uitsluitend op afspraak, 02/ 452.50.08

Op 12 februari 1997 verschijnt bij Standaard Uitgeverij een boek rond 20 jaar Kiekeboe met vele zeldzame illustraties, waaraan op dit moment o.a. Geert Meesters hard werkt. Aanleiding is het 20-jarig verschijnen in de krant *Het Laatste Nieuws*. Rond die periode plant Brabant Strip ook nog een speciaal Kiekeboe -nummer, dat ook dit keer wel een collector's item zal worden, net als onze **Top Roddel** uit 1994. U was toen al lid en kreeg één van de 180ex. gratis ? Gelukzak.

Reeds verschenen zijn de Trading Cards. Het geheel lijkt op een luxe album groot formaat. Bij het openslaan vindt je rechts 4 plastic doosjes gevuld met kaartjes van figuren die ooit optraden in één of ander Kiekeboeverhaal. Genummerd en gesigneerd, prijs 1495fr. Geef mij maar Monopoly.
Yag Millew.

Gratis zoekertjes.

Schriftelijk meedelen. Hou er rekening mee dat we afsluiten vòòr de 10de van de maand.

GEZOCHT:

*Willy Vandersteen *De man die zijn volkske leerde lachen*, VTB '82 ; De familie Snoek 3,5 (sterrenkaft) in goede staat ; De vrolijke bengels 2 in goede staat ; Suske en Wiske *La Licorne solitaire* (uitgave R. Malherbe '87) Peter van der Knoop, Tuniserf 195, 3067 WV Rotterdam

*Suske en Wiske 25 jaar jubileumuitgave in goede staat; Vandersteen collectie 1&2 ('t Vlaams Stripctr.); De Toestand 7,8,12; *Achtergronden van het beeldverhaal* 4,5,6,7,9,10; *40 jaar weekblad Kuifje*, jubileumboek Lombard; *Wordt Vervolgd-Stripleksikon der lage landen* , liefst gekartonneerd ; Hergé/Kuifje: artikels, recensie's, informatie. Dit alles ook ruilen (zie verderop) Martin Floré 050/37.09.77 (vmiddag+weekend)

*Zonneland (voor raadpleging) 1937 nr. 40,41,42; 1975, nr.45 t/m 50 Jozef Peeters, Lobergenbos 27, 3010 Leuven. -41-

*Minitoe, bijvoegsel bij Het Nieuws van de dag, (verschillende jaargangen) Jean-Pierre Legein 058/51.23.02

*knipsels <u>in bruikleen</u>: **Jim Lont** *Pitoon Plees*, *Sluwe baviaan* (uit GVA '68-'69), *De Kaperkapper* (uit Mechels Reclameblad) ; van **Karel Verschuere** : o.a. Arendsklauw (uit HLN '71) verhaal 3 van Sam D. Howard (uit HLN '72-'73), Miguel (uit De Post, '72) Peter Bonte, 050/39.29.81 -40-

*Weekbladen: Poppy, De Rakkersvriend, Pat, Bimbo, De kleine St. Jansbode, Far West, Aiglon, Robbedoes: **170, 171**; 't Kapoentje **1945: 43; 1947: 38; 1950: 14**; Heroic serie **I: 1,3,4; 11° jg. 19** ; Bravo: **7°jg. 1,5,27,28,52**; Jeep **1,2,3,23**; Krantenbijlagen: Pum Pum; Stropke; Sneppeke; KZV; Recreation; Soir jeunesse; Petit magazine; Libre junior enz... Jean Smits, 02/582.78.44 (na 18u.) -40-

*KZV in de originele banden, **Heroics** en het Tom Poes plaatjesalbum in het Frans (Belgische versie), alles in zeer goede staat. Rob Bosman, Diemzigt 7, 1111 TW Diemen, Nl. -40-

*Kiekeboe: stickers Zwan; **Stripschrift** nr. 247; **Robbedoes** losse nrs. 12/12/83, 18/05/86we Filip Lomme, 02/452.50.08 na 20u. -40-

*Bessy: volledige verhalen (knipsels) uit *Ons Volk*: De drie pijlen, De hinderlaag, De dans der slangen Ivo Haine 016/47.22.03 na 18u. -40-

*Suske en Wiske: stickers, albumposters, allerlei papierwerk; Walthéry curiosa. Ik heb ruilmateriaal Jos Greven 089/50.31.16 na 17u.

*Comics en classics: Amerikaans of Nederlands, o.a.: Fantastic Four/4 verdedigers; Hip Comics; Vanderhout uitgaven. Ook ruilen mogelijk tegen divers aanbod klassieke en antieke strips Patrick Vranken 052/30.50.40.

*Weekbladen: **Kuifje** '49: 37t/m52, '51: 1t/m52, '59: 38, '61: 1-20-40, '63: 44-51 ; **Robbedoes**: 799t/m809,862t/m864,873 ; **KZV**: '49: 48 ; **Wrill**: 16t/m23, 24, 61t/m73, 74t/m77, 81, 85t/m98, 138t/m141, 163 ; **PumPum**: alle jaren met Kresse, Toonder en Dulieu ; **Mickey**: 313, 314, 325, 326, 329, 359, 469 ; alles over **Paulus de Boskabouter** in tijdschriften en damesbladen.
<u>Tevens aangeboden:</u> Zeer veel stripalbums en stripweekbladen, stuur een zoeklijstje! -39-
Willem in 't Hout, Ketensedijk 27, 2902 LA Capelle a/d IJssel, 010-4517605.

*Bravo losse nummers 7°jg.; **Mickey** los nr. 422 ; **Pep** jg. 1963+1965 ; **Ons Volkske** albums 10, 28, 29 ; **Ohee** 15,34,99 ; **Robbedoes** nr.457 ; **Op het eiland Amoras**, 1ste druk, niet noodzakelijk perfect, maar wel in "originele staat". Patrick Vranken 052/30.50.40.

TE KOOP/RUILEN:

*Suske en Wiske: reclameuitg.: De stemmenrover (Henkel), Kalmthoutse heide (Solo), Vergeten vallei/lollige lakens ((Presto Print), Stenen broden (Gervais); eerste drukken: Wattman, de ijzeren schelvis, de circusbaron, De tamtamklopper, Het geheim van de gladiatoren (allen in zeer goede staat), ook: De ringelingschat, De boze boomzalver, De bevende Boabab, Het vliegende bed (1ste herdruk), het ministickerboek met zelfklevers (herdruk). John Vannieuwenhove (09/252.17.31) -42-

*Stripcuriosa, stickers, posters, gadgets (SW, Kiekeboe, Kuifje,...)

*Stripauteurs: interview pakket (o.a. E. Raven, Vance, P. Geerts, H. Leemans...)

*Hergé/Kuifje: artikels, posters,....
(zie ook: gezocht) Martin Floré 050/37.09.77 (vmiddag+weekend)

*Suske en Wiske: De Zwarte zwaan (1°dr), De geverniste zeerovers (1°dr), De Tartaarse helm (2°dr), De Stemmenrover (2°dr); Ons Volkske albums 23,24,25,26,27,28; Robbedoes album 52. Prijs overeen te komen. Harry de Cock 052/35.11.35 -39-

*Robbedoesalbums in goede tot zeer goede staat (compleet, niet gescheurd of ingekleurd, rug intact), nrs. 32,33,34,35. Ruilen tegen albums tussen nrs. 46 en 63 kan. Patrick Vranken, 052/30.50.40

EINDELIJK ! Nr. 5 is er ook !

"De grote Vlaamse tekenaars deel 5 - Jan Bosschaert" bevat alles over SAM en de andere creaties van Jan Bosschaert

Harde kaft, genummerd en gesigneerd met unieke garagesleutel - 795,-

Slappe kaft - 295,-

NU VERKRIJGBAAR IN DE STRIPWINKEL !

Info : (058) 51 88 10

Hebt u de andere 4 al ?

STRIPS - GADGETS - WENSKAARTEN - SNOEP - DRANK

Open : ma-do: 14-18u ; vr: 14-18u30 ; za: 10-18u

STRIPWINKEL

COMIC STRIPS

DE SPECIAALZAAK IN STRIPS

Hoogstraat 28 - 2800 Mechelen

Tel. 015/ 42.06.50

STRIPWINKEL TISTJEN DOP

Patersstraat 96, 2300 Turnhout

Tel. en fax: 014-428829

Woensdag gesloten !

Speciaalzaak strips

Plouvier A. - Mahy C.

PHILBO

Boek- en papierhandel

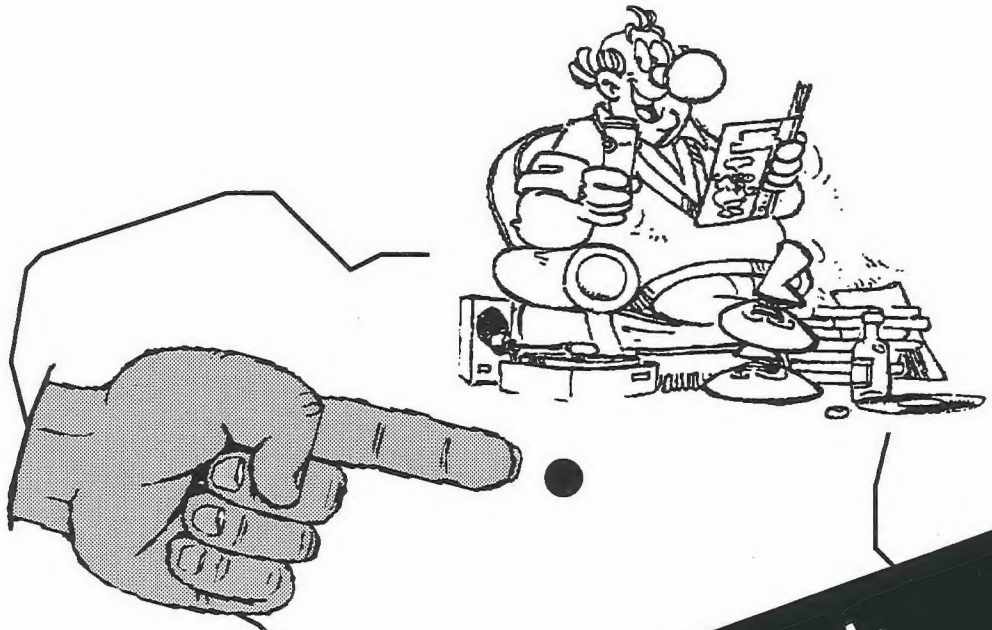

J.B. Nowélei 52 - 1800 Vilvoorde

Tel. 02/251 91 86 / Fax. 02/253 45 94

HRB 570.358 - BTW BE 578.679.630

Artis - Historia en Soubry Ruilcentrum

Ontwerp Drukkerij Dupress 02/253 62 19